

CGG
Centre for Good
Governance

ပဲခူးအရှေ့ခြမ်း နှင့် မွန်ပြည်နယ်တို့တွင် ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ်နှင့် ပတ်သက်၍ နားစွင့်ခြင်း

အစိုးရ နှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများအကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း
နှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်း ဖြစ်စဉ်များမှ သင်ယူလေ့လာခြင်း

စာရေးသူ: Saw Ner Tar, Mi Kun Chan Non, Mi Morchai, Mi Sar Yar Poine, Naw Thazin
and Dr. Ashley South

Centre for Good Governance is funded by the UK Government and
managed by Cardno in partnership with Mercy Corps and PACT

covenant consult

For further information about this document, please contact:

Name: Jane Lonsdale

Title: Team Leader - Centre for Good Governance

Email: jane.lonsdale@myanmarcgg.org

Name: Tim Schroeder

Title: Head of Program - Covenant Consult

Email: Tim.Schroeder@covenant-consult.com

This report complements policy advice on responding to the social and economic impacts of coronavirus pandemic, provided by Covenant (/CGG) to four Ethnic Armed Organisations (EAOs) in southeast Myanmar.

This document is produced by Cardno solely for the benefit and use by the client in accordance with the terms of the engagement. Cardno does not and shall not assume any responsibility or liability whatsoever to any third party arising out of any use or reliance by any third party on the content of this document.

This material has been funded by UK aid from the UK Government, however the views expressed do not necessarily reflect the UK Government's official policies.

Contents

1	အကျဉ်းချုပ်အစီရင်ခံစာ.....	1
1.1	နိဒါန်း.....	3
1.2	သုတေသနနည်းလမ်း	4
1.3	တွေ့ရှိချက်များ၏ အနှစ်ချုပ်.....	5
2	ကျောက်ကြီးဒေသမှ ရှုမြင်ခြင်း.....	7
2.1	ဒေသအခြေအနေ	7
2.2	ကျောက်ကြီး - ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ်အပေါ် ကေအဲန်ယူ၏ ကာကွယ်တုံ့ပြန်ခြင်း	7
2.3	ကျောက်ကြီး - မြန်မာအစိုးရ နှင့် ကေအဲန်ယူ တို့၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း.....	9
2.4	ကျောက်ကြီး - CIDKP တုံ့ပြန်ကာကွယ်ခြင်း.....	10
2.5	ကျောက်ကြီး - လူငယ်အဖွဲ့များ၏ ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ်အား တုံ့ပြန်ကာကွယ်ခြင်း.....	11
2.6	ကျောက်ကြီး - မြန်မာနိုင်ငံကြက်ခြေနီအသင်း၏ ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ် တုံ့ပြန်ကာကွယ်ခြင်း.....	12
2.7	ကျောက်ကြီး - အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်း (ဂိုင်ယာ အဖွဲ့အစည်း နှင့် စစ်တောင်းသံစဉ် ကွန်ယက်) များ၏ တုံ့ပြန်ကာကွယ်ခြင်း	14
3	မွန်ပြည်နယ်မှ ရှုမြင်ခြင်း.....	16
3.1	ဒေသအခြေအနေ	16
3.2	ရပ်ရွာလူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများ၏ ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ်အား တုံ့ပြန်ကာကွယ်ခြင်း	17
3.3	မွန် - မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ နှင့် မွန်ပြည်သစ်ပါတီ တို့၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း.....	18
3.4	မွန် - မွန်ပြည်သစ်ပါတီ၏ ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ် တုံ့ပြန်ကာကွယ်ခြင်း.....	19
3.5	မွန် - မော်လမြိုင် အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၏ တုံ့ပြန်ကာကွယ်ခြင်း	19
4	စကားတိုင်းအတွက် မေးခွန်းများ.....	23

Acronyms

CBO	Community Based Organization
CGG	Centre for Good Governance
CIDKP	Committee for Internally Displaced Karen People
COVID -19	Coronavirus Disease 2019
CSO	Civil Society Organization
EAO	Ethnic Armed Organization
GAD	General Administration Department
GBV	Gender –based Violence
GoM	Government of Myanmar
HURFOM	Human Rights Foundation of Monland
IDPs	Internally Displaced Persons
INGO	International Non-governmental Organization
JCSDO	Jeepyah Civil Society Development Organization
KDHW	Karen Department of Health and Welfare
KNLA	Karen National Liberation Army
KNU	Karen National Union
MNHC	Mon National Health Committee
MOHS	Ministry of Health and Sport
MP	Member of Parliament
MRCA	Myanmar Red Cross Association
MVs	Mine Victims
MWO	Mon Women’s Organization
NCA	Nationwide Ceasefire Agreement
NGO	Non-governmental Organization
NMSP	New Mon State Party
NRPC	National Reconciliation and Peace Centre
PA	Public Address
PPE	Personal Protective Equipment
QC	Quarantine Centre
QS	Quarantine Stations
SLORC	State Law and Order Restoration Council
SP	Screening Points
TB	Tuberculosis
WHO	World Health Organization

1 အကျဉ်းချုပ်အစီရင်ခံစာ

ဤအစီရင်ခံစာသည် ၂၀၂၀ ခုနှစ်၊ ဇွန်လမှ ဩဂုတ်လ အကြား ပဲခူးအရှေ့ခြမ်း နှင့် မွန်ပြည်နယ်ရှိ အစိုးရ အုပ်ချုပ်မှုအောက်ရှိ နယ်မြေဒေသ နှင့် အစိုးရ-တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများ နှစ်ဖက်ရောနှောအုပ်ချုပ်သည့် နယ်မြေဒေသများရှိ လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများအပေါ် ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ်၏ သက်ရောက်ခံစားရမှုများကို ဆန်းစစ်လေ့လာထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါ ကာလအတွင်း မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ်ကူးစက်ခံရသူဦးရေ (၃၀၀) ဦးအောက်တွင်သာ ရှိပါသည်။

ဤနားစွင့်ခြင်း စီမံကိန်းသည် ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ် ကူးစက်ရောဂါအပေါ် တုန့်ပြန်ရာတွင် ဒေသခံများ၏ နားလည်သဘောပေါက်မှု၊ ရှင်းလင်းတင်ပြမှု နှင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို လျှပ်တပြက် မှတ်တမ်း တင်ထားနိုင်ရန် ဖြစ်ပါသည်။ မတူညီသည့် အစိုးရ၊ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်း တာဝန် ရှိသူများနှင့် သက်ဆိုင်သူများအကြား အကန့်အသတ်ဖြင့် ရှိနေသည့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု နှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုများအား နမူနာအနေဖြင့် အထူးပြုလေ့လာထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အစီရင်ခံစာ၏ အဓိက တွေ့ရှိချက်များ

- ကူးစက်ရောဂါပျံ့နှံ့မှုအား ထိန်းချုပ်နိုင်ရန်အတွက် ဝင်ထွက်သွားလာခွင့် ပိတ်ပင်တားမြစ်ခြင်း ဆောင်ရွက်ချက်များ သည်ဆင်းရဲပြီးဖယ်ကြဉ်ထားခြင်းခံရသည့် မြန်မာနိုင်ငံအရှေ့တောင်ဒေသရှိလူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများ၏အသက်မွေးဝမ်း ကျောင်း အား ပိုမို ဆိုးရွားစွာ ထိခိုက်နစ်နာ စေပြီး အချို့သော နယ်မြေဒေသများတွင် စားနပ်ရိက္ခာပြတ်လပ်မှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေ ခဲ့ပါ သည်။ မကြာခဏ ထိခိုက်နစ်နာလျက်ရှိသည့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများကို အဖတ်ဆယ် နိုင်ရန် ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ်ကူးစက်မှု ထိန်းချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ခရီးသွားလာမှု နှင့် အခြား ကန့်သတ်ပိတ်ပင်မှု တားမြစ်ချက် များကို ယခင်က လိုက်နာခဲ့ပြီးသည့်နောက်တွင် ဩဂုတ်လမှ စတင်ကာ လူအများသည် ကိုဗစ်-၁၉ အန္တရာယ်ကို လျစ်လျူရှုလာကြပါသည်။
- ကူးစက်ရောဂါပြန့်ပွားမှု တိုက်ဖျက်ရေးအတွက် ဒေသတွင်း ယာယီပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်မှုများ ပေါ်ထွက်လာခဲ့သည့် ဥပမာအချို့ ရှိခဲ့ပြီး အထွေထွေ အုပ်ချုပ်ရေး ဦးစီးဌာနနှင့် အရပ်ဖက်လူမှု အဖွဲ့အစည်းများ၊ ဒေသခံ ကေအဲန်ယူ အဖွဲ့အစည်း နှင့် တပ်မတော်ခေါင်းဆောင်များ အကြား ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားရာဒေသများတွင် စစ်ဆေးရေးနေရာများ တည်ထောင် ဆောင် ရွက်ရန်အတွက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခဲ့ကြကာ၊ ကေအဲန်ယူမှ အစိုးရ၏ ကျောက်ကြီး တွင်ရှိ သော အသွားအလာ ကန့်သတ်စောင့်ကြည့်သည့်စင်တာအား ကူညီထောက်ပံ့ခဲ့ခြင်း၊ အကဲဆတ်သည့် နယ်မြေ ဒေသများရှိ စစ်ဆေးရေးနေရာများတွင် တိုက်ပွဲများ မဖြစ်ပွားစေရန်အတွက် မွန်ပြည်သစ်ပါတီ၊ ကေအဲန်ယူ-ကရင် အမျိုးသားအစည်းအရုံး နှင့် မြန်မာစစ်တပ်တို့အကြား အကြိမ်အတော် များများ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပါသည်။
- ဖြေဆိုသူ အများစုမှ စမ်းသပ်စစ်ဆေးရေးနေရာများ နှင့် အသွားအလာ ကန့်သတ် စောင့်ကြည့် သည့် စင်တာများ တွင်ပင် အစိုးရအနေဖြင့် သင့်လျော်သည့် ခေါင်းဆောင်မှု သို့မဟုတ် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု (သို့မဟုတ် အများပြည် သူကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက် ပေးပို့ခြင်း၊ သို့မဟုတ် တစ်ကိုယ်ရေသုံး ကာကွယ်ရေးဝတ်စုံ ကဲ့သို့ သော ကာကွယ်ရေးအစီအမံများ) စသည်တို့ ထောက်ပံ့ထားခြင်းမရှိဟု ယုံကြည်လက်ခံထားကြပါသည်။
- မြန်မာအစိုးရနှင့်ကေအဲန်ယူတို့အကြား ကူးစက်ရောဂါအားကာကွယ်တုန့်ပြန်ရာတွင် စနစ်ကျသော ပူးပေါင်းဆောင် ရွက်မှုများ ကနဦးတွင် မရှိခဲ့သော်လည်း ယခုအခါ အထွေထွေ အုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနနှင့် ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာနတို့မှ အကန့်အသတ်ဖြင့် ကူညီထောက်ပံ့မှု များ ပေါ်ထွက် လာခဲ့ပါသည်။
- ကေအဲန်ယူ-ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး နှင့် မွန်ပြည်သစ်ပါတီ တို့၏ ကျန်းမာရေး နှင့် လူမှုရေးဌာနများတို့သည် ကူးစက်ရောဂါခြိမ်းခြောက်မှုအန္တရာယ်ကို ထိထိရောက်ရောက်နှင့် လျင်မြန်စွာ တုန့်ပြန်ခဲ့ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ကြက်ခြေနီအသင်းကဲ့သို့သော ဒေသခံအရပ်ဖက် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများမှ အထူးသဖြင့် ကနဦးကာလ တုန့်ပြန် ကာကွယ်ရေးတွင်တစ်ခါတရံ ဦးဆောင်မှုအခန်းကဏ္ဍကို ရယူခဲ့ကြသည်။ အချို့သော အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ

သည် အတူတကွ တုန့်ပြန် ကာကွယ်ခွဲကြပြီး ဥပမာအနေဖြင့် မတူညီကွဲပြားသည့် ဘာသာရေး အခြေခံအဖွဲ့အစည်းများ၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းများ ဖြစ်သည်။

- ဖြေဆိုသူများမှ မြန်မာစစ်တပ်အနေဖြင့် ဒေသခံများ ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ် ကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာ တုန့်ပြန်မှုများအတွက် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုများကို နှိပ်ကွပ်နှိမ်နင်းရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ပြီး အထူး သဖြင့် ကျောက်ကြီးဒေသတွင် ကေအဲန်ယူ၏ တစ်ခုထက်မကသော စမ်းသပ် စစ်ဆေးရေး နေရာများကို ဖျက်ဆီးခြင်းအား လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်ဟု ယုံကြည်လက်ခံကြသည်။

Jeepyah Civil Society Development Organization providing PPE to a local beneficiary

လက်ရှိဖြစ်ပွားနေသည့် ကူးစက်ရောဂါအပေါ် အဓိကကျသည့် ရှုမြင်ချက်များ

- မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ နှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများ၏ ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှုများ ပိုမိုကောင်းမွန်အောင်ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သည်။ ကူးစက်ရောဂါ အား ထိထိရောက်ရောက်နှင့် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ကာကွယ်တားဆီးနိုင်ရန်အတွက် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများအကြား သော်လည်းကောင်း၊ အစိုးရနှင့် အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများအကြား တွင် သော်လည်းကောင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက် ခြင်းများ ပိုမိုအားကောင်း လာရန် အရေးကြီးသည်။ ထိုသို့ လုပ်ဆောင်နိုင်ရန်အတွက် ပြည်ထောင်စု နှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများမှ အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများ နှင့် သော်လည်းကောင်း၊ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများနှင့်သော်လည်းကောင်း (သို့မဟုတ် ယင်းအဖွဲ့အစည်းများ၏ ကျန်းမာရေးနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ ဌာနများနှင့် သော် လည်းကောင်း)၊ အထူးသဖြင့် တစ်နိုင်ငံပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးသဘောတူစာချုပ်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့် အဖွဲ့အစည်းများဖြစ်သည့် ကေအဲန်ယူ နှင့် မွန်ပြည်သစ် ပါတီတို့ နှင့် သော်လည်းကောင်း ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ် တုန့်ပြန်ကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာ ညှိနှိုင်း ဆောင် ရွက်မှု လုပ်ငန်းများအတွက် ရှင်းလင်းသည့် ညွှန်ကြားချက်များ (အထွေထွေ အုပ်ချုပ်ရေး ဦးစီးဌာနသို့အပါအဝင်) ကို ထုတ်ပြန်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထို့အပြင် ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီး တို့တွင် ပြည်နယ်/

တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ((ဖြစ်နိုင်ပါက မြို့နယ် အဆင့် တွင်လည်း) ကိုရိုနာ ဗိုင်းရပ်စ် တုန့်ပြန်ကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုစင်္ကြန်တစ်ရပ် ထားရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။

- **ဒေသအခြေအနေနှင့်ကိုက်ညီသည့်ကာကွယ်တုန့်ပြန်မှုအား လက်ခံခြင်းသည် ထိရောက်သည့် တုန့်ပြန်ကာကွယ်မှု ဆောင်ရွက်ခြင်းကို သေချာစေရန်အတွက် အရေးပါသည်။** သွားလာရ ခက်ခဲပြီး ပဋိပက္ခဒဏ်ခံစားနေရသည့် ဒေသ များရှိ ပြည်သူများသည် ရပ်ရွာလေ့ဖြင့် စုပေါင်းနေထိုင် တတ်ကြပြီး ဆင်းရဲကာ သေးငယ်သည့် အိမ်စုလေးများဖြင့် နေကြသဖြင့် လူမှုဘဝ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ခွာကာနေထိုင်ခြင်းကို အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန်မှာ ခက်ခဲသည်။ ထို့အပြင် ဝင်ထွက်သွားလာမှုပိတ်ပင်တားမြစ်ခြင်း နှင့် အခြားကန့်သတ်ချက်များသည် အခြားသောဒေသနှင့် အနီးအနား ဒေသများရှိ ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေးကွင်းဆက်များအပေါ် မှီခိုနေရသည့် ၎င်းတို့၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများအား ကြီးမားသည့် သက် ရောက်မှုများဖြစ်စေလိမ့်မည်။ ထိုကဲ့သို့သောအခင်းအကျင်းများတွင် ပိုမို သင့်လျော်စေရန် ဝင်ထွက်သွားလာခွင့်ပိတ်ပင်တားမြစ်ခြင်း စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို လိုက်လျောညီထွေဖြစ် အောင် မည်သို့လုပ်နိုင်မည်နည်း။
- **ဆိုရှယ်မီဒီယာသည် အရေးပါသည့် သတင်းအချက်အလက် ဖြန့်ဝေခြင်း ရင်းမြစ်အဖြစ် ဆက်လက်တည်ရှိနေသည်။** ဆိုရှယ်မီဒီယာသည် အလွန်များပြားသည့် လူများအပေါ် လျင်မြန်စွာ ဆွဲဆောင်နိုင်ပြီး ဩဇာလွှမ်းမိုးနိုင်ကာ သတင်း အချက်အလက်ဖြန့်ဝေရေး နှင့် ပူးပေါင်း ဆောင် ရွက်ရေးတို့အတွက် အသုံးဝင်သည့် ကိရိယာတစ်ရပ်လည်း ဖြစ် သည်။ ဖေ့ဘုတ် အသုံးပြု ခြင်းသည် ယုံကြည်စိတ်ချရသည့် သတင်းများအား ဖြန့်ဝေခြင်း နှင့် သတင်းအမှားများကို တုန့်ပြန်ရန်အတွက် မရှိမဖြစ် လိုအပ်သည်။ မည်သို့ဆိုစေကာမူ အမုန်းစကား ပျံ့နှံ့ခြင်း နှင့် သတင်းတုများကို ဆန့်ကျင်ရန်အတွက် စောင့်ကြပ်ကာကွယ်ရန်မှာ အရေးကြီးသည်။

ဤလေ့လာသင်ယူမှုများနှင့် တုန့်ပြန်ချက်များသည် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ကူးစက်မှု ဒုတိယလှိုင်း အတွင်းသို့ ကျရောက်နေချိန် တွင် တန်ဖိုးရှိသည့် ထင်မြင်ချက်များကို ပံ့ပိုးပေးနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

1.1 နိဒါန်း

ဤသုတေသနကို ၂၀၂၀ ခုနှစ် ဇွန်လ နှင့် ဩဂုတ်လအကြား ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရောဂါပိုးရှိမရှိ စစ်ဆေးမှု နည်းပါးခြင်းနှင့်အတူ ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ်ကူးစက်ခံရသူ ဦးရေ ၃၀၀ ဦးထက် နည်းသည့် အချိန်ကာလတွင်ဖြစ်သည်။¹ တွေ့ရှိချက် များနှင့်အတူ သင်ယူလေ့လာချက်များသည် ၂၀၂၀ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် ရောဂါကူးစက်မှုဒုတိယလှိုင်းအတွင်းသို့ ဝင် ရောက်နေပြီဖြစ်သည့် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် အစိုးရတန်ဖိုးရှိမည် ဖြစ်သည်။

ဤနားစွဲခြင်းစီမံကိန်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များမှာ -

- ကူးစက်ရောဂါအားတုန့်ပြန်ကာကွယ်ရာတွင် ဒေသခံများ၏ နားလည်သဘောပေါက်မှု၊ ရှင်းလင်းတင်ပြမှု နှင့် လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှုများကို မှတ်တမ်းတင်ထားနိုင်ရန်
- ကူးစက်ရောဂါအား တုန့်ပြန်ကာကွယ်ရာတွင် မတူညီသည့် တာဝန်ရှိသူများနှင့်သက်ဆိုင်သူများအကြား ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှု သို့မဟုတ် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု ဆိုင်ရာ စံနမူနာ တစ်ရပ်ကို ရှာဖွေရန်
- ကူးစက်ရောဂါကြောင့် လူမှုရေးနှင့် စီးပွားရေးတို့အပေါ် သက်ရောက်မှုအား တုန့်ပြန်ကိုင်တွယ်ရန် အတွက် မူဝါဒ ဆိုင်ရာအကြံပြုချက်တစ်ရပ်ကို Covenant (/CCG) မှ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်း (၄) ဖွဲ့ ထံသို့ အကြံပြုတင်ပြသွားရန်။

¹ "By early June, over 10,000 quarantine centres had been established across the country, at some points housing over 60,000 people ... heavy use of law enforcement to implement the lockdowns has led to overcrowding in already full prisons... In March, 67 websites - including prominent sites representing ethnic minorities, which often report human rights violations - were blocked by internet providers at the behest of the Myanmar government, citing misinformation and 'fake news' about a COVID-19 as a justification." - Saferworld, *Responses to COVID-19: 'Building back better': the security sector after COVID-19* (July 2020, p.4).

- အနာဂတ်တွင် ကူးစက်ရောဂါများကို တုန့်ပြန်ကာကွယ်ရန်အတွက် လေ့လာတွေ့ရှိချက်များကို မှတ်တမ်းတင်ထားရန်။

1.2 သုတေသနနည်းလမ်း

ဒေသခံသုတေသီများနှင့် နိုင်ငံတကာ သုတေသန ပညာရှင်များပါဝင်သည့် အဖွဲ့သည် ကျောက်ကြီး (ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး) နှင့် မွန်ပြည်ပြည်နယ်တောင်ပိုင်း မှ ဖြေဆိုသူ ၁၅ ဦးနှင့် မျက်နှာချင်း ဆိုင်သော်လည်းကောင်း၊ အွန်လိုင်းမှတစ်ဆင့် သော်လည်းကောင်း ဆွေးနွေးမေးမြန်းခဲ့ကြပြီး ထပ်မံ၍ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့်လည်း နောက်ဆက်တွဲ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုများ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ သုတေသနအဖွဲ့တွင် ကရင် နှင့် မွန် သုတေသနပညာရှင်များ ပါဝင်ကြပြီး တစ်ဝက်မှာ အမျိုးသမီးများဖြစ်ကြသည်။

ဒေသခံသုတေသီများသည် ခေါင်းစဉ်ပါ အချက်အလက်များနှင့် မေးခွန်းများကို သုတေသန နှင့် လူတွေ့မေးမြန်းခြင်း အခြေအနေများနှင့် လိုက်လျောညီထွေစွာ လက်ခံကျင့်သုံးခဲ့ကြသည်။ တွေ့ရှိချက်များကို အစီရင်ခံစာပုံစံဖြင့် ရေးသွင်းခဲ့ကြပြီးနောက် အစီရင်ခံစာကို ပြင်ဆင်ခဲ့ကြသည်။

အဖွဲ့ (၃) ဖွဲ့ဖြင့် ဒေသခံ သုတေသီများသည် လူတွေ့မေးမြန်းခြင်းကို မျက်နှာချင်းဆိုင် သော်လည်းကောင်း၊ အွန်လိုင်းမှ သော်လည်းကောင်း ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။

ဒေသခံသုတေသီများသည် ကျောက်ကြီးနှင့် မော်လမြိုင်မြို့တွင်းနှင့်အနီးတဝိုက်သို့ လူတွေ့ မေးမြန်းခြင်းများကို သော်လည်းကောင်း၊ ရန်ကုန်မြို့တွင် အွန်လိုင်းမှတစ်ဆင့် သော်လည်းကောင်း မေးမြန်းခဲ့ကြပြီး စုစုပေါင်း အသေးစိတ် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း (၁၅) ကြိမ် (မွန်ပြည်နယ် ပါတီ ခေါင်းဆောင် များနှင့် ဦးတည်အုပ်စုဆွေးနွေးခြင်း အပါအဝင်) ကို ဖွန်လှမှု ဩဂုတ်လအတွင်း ပြုလုပ် ခဲ့ကြပါသည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သူ အများစုသည် အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများတွင်သော်လည်းကောင်း၊ ပြည်တွင်း အစိုးရမဟုတ်သည့် အဖွဲ့အစည်းတွင်သော်လည်းကောင်း သို့ တိုင်းရင်း သား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများတွင် သော်လည်းကောင်း ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ် ကာကွယ်တုန့်ပြန် ရေးတွင် အဓိကကျသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များဖြစ်ကြပြီး ၎င်းတို့၏ သက်ဆိုင်ရာ ဒေသများအကြောင်းကို အထူးနဲ့စပ်ကျမ်းကျင်သောသူများ ဖြစ်ကြသည်။ အက်ရှလေစောက် မှလည်း ကေအဲန်ယူ နှင့် မွန်ပြည်နယ်ပါတီ တာဝန်ရှိသူများနှင့် အရပ်ဖက် လူမှု အဖွဲ့အစည်း အတော်များများကို နောက်ဆက်တွဲ မေးမြန်းဆွေးနွေးခြင်းများကို လည်းဆက်လက်ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ထို့အပြင်အဓိကဒေသခံသုတေသီ (၄) ဦးမှလည်းမိမိတို့၏ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ် တုန့်ပြန်ကာကွယ်ရေးနှင့် ပတ်သက်သည့် ကိုယ်တွေ့ အတွေ့အကြုံများအပေါ်တွင်လည်း တွေ့ရှိသုံးသပ်ချက်များကို ဖြည့်စွက်ခဲ့ကြသည်။²

အဆိုပါ မေးမြန်းဆွေးနွေးချက်များအား နောက်ဆက်တွဲ မေးမြန်းဆွေးနွေးမှုများနှင့် လူမှုကွန်ယက် မီဒီယာများပေါ်မှ သုံးသပ်တင်ပြချက်များကို ထပ်မံဖြည့်စွက်ထားပါသည်။³

ဤသုတေသနသည် မိုက်ကယ်ဝုဒ်၏ အကူအညီဖြင့် ဒေါက်တာအက်ရှလေစောက် မှ ညွှန်ကြားခြင်း နှင့် တွေ့ရှိချက်များအား ပေါင်းစည်းခြင်းကို ဆောင်ရွက်ပါသည်။

²

In and around Kyauk Kyi (eastern Bago Region) interviews were conducted with villagers, CSOs, the KNU and its main relief and development wing, the Committee for Internally Displaced Karen People (CIDKP), in areas of KNU control and “mixed administration”. In Mawlamyine, interviews and reflections focused on central-southern Mon State, including NMSP areas. These are some of the areas where Covenant had networks when the pandemic became a concern, and Myanmar entered varying degrees of lock-down. No claims are made for comprehensive or inclusive information or analysis, but we believe these snapshots are interesting and instructive.

³

Additional interviews were conducted with teachers in and around the Karen State capital of Hpa-an.

1.3 တွေ့ရှိချက်များ၏ အနှစ်ချုပ်

- ဝင်ထွက်သွားလာခွင့် ပိတ်ပင်တားမြစ်ခြင်း ဆောင်ရွက်ချက်များသည် ဆင်းရဲပြီး ဖယ်ကြဉ်ထားခြင်းခံရသည့် မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင် ဒေသ ရှိ လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအား ပိုမို ဆိုးရွားစွာ ထိခိုက်နှစ်နာစေပြီး အချို့သော နယ်မြေဒေသများတွင် စားနပ်ရိက္ခာပြတ်လပ်မှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့ပါသည်။
- ယခင်က ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ်ကူးစက်မှု ထိန်းချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ခရီးသွားလာမှု နှင့် အခြား ကန့်သတ် ပိတ်ပင်မှု တားမြစ်ချက်များကို လိုက်နာခဲ့ပြီးသည့်နောက် နေရာဒေသအတော်များများတွင် ပြည်သူအများသည် ကိုဗစ်-၁၉ အန္တရာယ်ကို စတင်လျစ်လျူရှုလာကြပါသည်။
- ဒေသခံသုတေသီများမှ စမ်းသပ်စစ်ဆေးရေးနေရာများနှင့် အသွားအလာကန့်သတ်စောင့်ကြည့်သည့် စင်တာများတွင်ပင် အစိုးရအနေဖြင့် သင့်လျော်သည့် ခေါင်းဆောင်မှု သို့မဟုတ် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု (သို့မဟုတ် အများပြည်သူကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ သတင်း အချက်အလက် ပေးပို့ခြင်း၊ သို့မဟုတ် တစ်ကိုယ်ရေသုံး ကာကွယ်ရေးဝတ်စုံ ကဲ့သို့သောကာကွယ်ရေးအစီအမံများ) စသည်တို့မရှိကြောင်း ခိုင်မာသောတင်ပြချက်များဖြင့် အစီရင်ခံတင်ပြခဲ့ကြပါသည်။
- ယေဘုယျအားဖြင့်ဆိုလျှင် ရင်းမြစ်နှင့် သင်တန်းပေးမှု အကန့်အသတ်များဖြင့် ရှိနေလင့်ကစား ကေအိန်ယူ-ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး နှင့် မွန်ပြည်သစ်ပါတီ တို့၏ ကျန်းမာရေး နှင့် လူမှုရေးဌာနများတို့သည် ကူးစက်ရောဂါခြိမ်းခြောက်မှု အန္တရာယ်ကို ထိထိရောက်ရောက်နှင့် လျင်မြန်စွာတုန့်ပြန်ခဲ့ကြသည်။
- မြန်မာနိုင်ငံကြက်ခြေနီအသင်းကဲ့သို့သော ဒေသခံအရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများမှ အထူးသဖြင့်ကနဦးကာလတုန့်ပြန်ကာကွယ်ရေးတွင် တခါတရံ ဦးဆောင်မှုအခန်းကဏ္ဍကိုရယူခဲ့ကြသည်။ အချို့သော အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများသည် အတူတကွ တုန့်ပြန်ကာကွယ်ခဲ့ကြပြီး ဥပမာအနေဖြင့် မတူညီကွဲပြားသည့် ဘာသာရေးအခြေခံအဖွဲ့အစည်းများ၏ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းများဖြစ်သည်။
- အချိန်အတော်ကြာပြီးနောက်တွင်မူ ဒေသခံအစိုးရတာဝန်ရှိသူများ (အထူးသဖြင့် အထွေထွေ အုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနနှင့် ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာနတို့မှ) မှာ တက်ကြွစွာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်လာကြသည်။ သို့သော်လည်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုမှာမူ နိမ့်တုန့်မြင့်တုန့် ဖြစ်နေခဲ့ပြီး ခေါင်းဆောင်မှု ရှင်းလင်း ပြတ်သားမှုမရှိဘဲ ဒေသခံပြည်သူများ၏ ဦးဆောင်ဦးရွက်မှု နှင့် ဒေသအခြေအနေ အပေါ်တွင်သာ တည်မှီနေခဲ့သည်။ တပ်မတော်၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှု မရှိခြင်းသည်လည်း တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများ၏ ကိုဗစ်-၁၉ တုန့်ပြန်ကာကွယ်ရေး အဆောက်အဦး အတော်များများ ဖျက်ဆီးခံရသည်အထိ ဦးတည်ခဲ့သည်။

Mon Women's Organisation providing hand sanitizer in public hospital, Thanbyuzayat Township

2 ကျောက်ကြီးဒေသမှ ရှုမြင်ခြင်း

2.1 ဒေသအခြေအနေ

အစိုးရ၏ နယ်မြေအုပ်ချုပ်မှုအတွင်းပါဝင်သည့် ကျောက်ကြီးမြို့နယ်သည် ကေအဲန်ယူ၏ လယ်ဒို နှင့် မုန်းမြို့နယ် (၂) မြို့နယ် ဖြင့် ခွဲခြားအုပ်ချုပ်ထားသည်။ ကေအဲန်ယူအတွက် ခလယ်လီထူ (ဗမာ ဘာသာ ဖြင့်ဆိုလျှင် ညောင်လေးပင်) ခရိုင်ဖြစ်ပြီး ကေအဲန်ယူ၏ ခရိုင် (၇) ခု (ကေအဲန်ယူ၏ လွတ်မြောက်ပြည်နယ်) ထဲမှ တစ်ခုဖြစ်သည်။ ယင်းသည် ကရင်အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေး တပ်မတော် (ကေအဲန်အယ်အေ) တပ်မဟာ (၃) နှင့် ဆက်စပ်သည်။ (ဗမာဘာသာ နှင့် ကရင်ဘာသာ အားဖြင့်ဆိုလျှင် ကျောက်ကြီးနှင့် လယ်ဒို သည် ကြီးမားသော ကျောက်တုံး ဟု အဓိပ္ပါယ်ရှိသည်။)

စစ်တောင်းမြစ်အရှေ့ဘက်ကမ်းရှိ မြေပြန့်လွင်ပြင်ဒေသများသည် အစိုးရ၏ ထိန်းချုပ်မှုအောက်တွင် နှစ်အတော်ကြာက တည်းက ရှိခဲ့ပြီး တောင်ပေါ်ဒေသ နှင့် သွားလာရပိုမို ခက်ခဲသည့် ကျေးရွာများမှာမူ အစိုးရ နှင့် ကေအဲန်ယူ တို့၏ အာဏာ သက်ရောက်မှု (နှင့် ဝန်ဆောင်မှုအချို့ရရှိခြင်း) ရှိသည့် နှစ်ဖက်အုပ်ချုပ်ရေး ရောနှောလျက်ရှိသည့် ဒေသအတွင်းတည်ရှိပါသည်။ ပိုမို အလှမ်းဝေးသော အရှေ့ဖက်တောင်ပေါ်ဒေသများတွင် ကေအဲန်ယူမှ အုပ်ချုပ်သည့် မြို့နယ်များ (ခလယ် လီထူ ခရိုင်၊ တပ်မဟာ ၃)ဖြစ်ကြသည်။ အဆိုပါဒေသသည် ကေအဲန်ယူ၏ လွတ်မြောက်ဒေသ (အပစ်ရပ်ဒေသ)ဖြစ်သည့် အနောက်တောင် အရပ်တွင်တည်ရှိပြီး တပ်မဟာ (၅) (မူတရော်/ ဗာပွန်ခရိုင်) ကိုနောက်ကျောပြုထားသည်။

ကျောက်ကြီးသည် ကရင်လူမျိုး နှင့် ဗမာလူမျိုးများ ရောနှောနေထိုင်သည့် မြို့ဖြစ်သည်။ မြို့နေပြည်သူ အများစုများ (ကရင် လူမျိုးများအပါအဝင်) ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များဖြစ်ကြပြီး ခရစ်ယာန်အများအပြားလည်း (အများစုမှာစကောကရင်နှစ်ခြင်းခရစ်ယာန်) ရှိကာ ရှမ်းလူမျိုး အနည်းငယ်ရှိသည်။ မြို့နယ်ပြင်ပတွင် တည်ရှိသော ကျေးရွာများသည် ကရင်ရွာ၊ ကရင်-ဗမာရွာများနှင့် အချို့မှာဗမာရွာများဖြစ်ကြပြီး ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်များနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ ရောနှောနေထိုင်ကြပြီး အထူးသဖြင့် တောင်ပေါ်ဒေသရှိ ကရင်လူမျိုးများမှာမူ နတ်ကိုးကွယ်သူများဖြစ်ကြသည်။ အရှေ့ဖက် တောင်ပေါ်ဒေသများရှိ ပဋိပက္ခ ဖြစ်ပွားမှုဒဏ် ခံစားရသည့် မြို့နယ်များရှိ အများစုမှာမူ ကရင်လူမျိုးများဖြစ်ကြပြီး အများအား ဖြင့် စကောကရင် ခရစ်ယာန်များဖြစ်ကာ ပိုမို ဝေးလံသောဒေသများတွင်မူ နတ်ကိုးကွယ်သူများလည်း ရှိကြသည်။

လွန်ခဲ့သည့်နှစ်နှစ်တာကာလအတွင်း တပ်မဟာ(၃)နှင့်တပ်မဟာ(၅)နှင့်နယ်စပ်(ကေအဲန်ယူ)အတွင်းတွင် တိုက်ပွဲပေါင်းများစွာ ဖြစ်ပွားခဲ့ပြီးတိုက်ပွဲအများစုသည်မြန်မာစစ်တပ်၏အကြမ်းဖက်ရန်လိုမှုကြောင့် ဖြစ်ပွားရခြင်းဖြစ်ကာ ယုံကြည်မှုနှင့်ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်အပေါ် စိတ်ချမှုတို့ကို ဆိုးရွားစွာထိခိုက်စေခဲ့သည်။

တပ်မဟာ(၃)/လယ်ဒိုမြို့နယ်အတွင်းတွင် ပြည်တွင်းနေရပ်စွန့်ခွာတိမ်းရှောင်ရသူဦးရေမှ CIDKP မှ ခန့်မှန်းချက်အရ (၁၆၅၀၀) ဦး (နယ်မြေခြင်းကပ်လျက်ရွှေ့ကျင်မြို့နယ်တွင် ၅၇၀၀ ဦး) ရှိပါသည်။ အပစ်အခတ်ရပ်စဲထားသော်ငြားလည်း ဆိုးရွားသည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုဖြစ်ရပ်များမှာ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ဒေသ အနှံ့အပြားတွင် ဆက်လက်ဖြစ်ပွားလျက်ရှိပြီး ကျောက်ကြီးမြို့နယ် အနီးရှိ တောင်ပေါ်ဒေသများတွင် တပ်မတော်၏ အရပ်သားများအပေါ် ပစ်မှတ်ထား တိုက်ခိုက်မှုများကြောင့် စိုးရိမ်စရာအခြေအနေဖြစ်နေပါသည်။ အဆိုပါ လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများမှ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်မှု၊ ဆင်းရဲမွဲတေမှုနှင့် ဆယ်စုနှစ်များစွာလူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခံရမှု (နိုင်ငံသားအခွင့်အရေးနှင့်စီးပွားရေးအပါအဝင်) နှင့် ဖွံ့ဖြိုးမှု နိမ့်ကျခြင်းဒဏ်တို့ကို ခံစားရလျက်ရှိပါသည်။

2.2 ကျောက်ကြီး - ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ်အပေါ် ကေအဲန်ယူ၏ ကာကွယ်တုန့်ပြန်ခြင်း

ဒေသခံ ကေအဲန်ယူ အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းမှ ကေအဲန်ယူ၏ ခရိုင်နှင့် မြို့နယ်များတွင် ကိုဗစ်-၁၉ အခြေအနေကို ကိုင်တွယ်ရန် အလုပ်အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ကိုဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ၎င်းတို့သည်ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့၏လမ်းညွှန်ချက်များအတိုင်း ကေအဲန်ယူဗဟို (အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးရုံး) နှင့် ကရင်ကျန်းမာရေးနှင့် လူမှုဖူလုံရေးဌာန (KDHW, ကေအဲန်ယူ၏ ကျန်းမာရေးနှင့် လူမှုဖူလုံရေးဌာန) တို့မှအကြံပြုချက်များကိုလိုက်နာဆောင်ရွက်ကြသည်။ ကေအဲန်ယူ တပ်မဟာ (၃) နယ်မြေအနှံ့အပြား တွင် ဒေသခံ

ကေအိန်ယူ မှ စမ်းသပ်စစ်ဆေးရေးနေရာ (SP) နှင့် အသွား အလာကန့်သတ်စောင့်ကြည့်သည့်နေရာ (QS)များ၊ လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးထားသည့် စေတနာ့ ဝန်ထမ်းများ နှင့် ဒေသခံပြည်သူများအား သတင်းအချက်အလက်ဝေမျှခြင်း တို့ကို အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် စီမံကာ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၎င်းတို့၏ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများသည် တပ်မတော်၏ ဆန့်ကျင်မှုကို ပြင်းပြင်းထန်ထန်ခံခဲ့ရပြီး စမ်းသပ်စစ်ဆေးရေးနေရာနှစ်ခု ဖျက်ဆီးခြင်းခံခဲ့ရသည်။

“၂၀၂၀ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၂ ရက်နေ့မှာ ချောင်းဝ စမ်းသပ်စစ်ဆေးရေးနေရာ (ရွှေကျင်မြို့နယ်အတွင်း) မှာ တပ်မတော်ရဲ့ ဖျက်ဆီးခြင်းကို ခံခဲ့ရတယ်။ ဝါးဘိုးတော စမ်းသပ်စစ်ဆေးရေးနေရာ (ရွှေကျင်မြို့နယ် အတွင်းမှာပင်) လည်းပဲ ၂၀၂၀ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၂၆ ရက်နေ့မှာ တပ်မတော်ရဲ့ ဖျက်ဆီးခြင်းကိုခံခဲ့ရတယ်။” - ဒေသခံ ကေအိန်ယူ အရာရှိ

ထိုသို့သောဖြစ်ရပ်များရှိသော်လည်း နိုင်ငံတကာမိတ်ဖက်များ၏ ကူညီထောက်ပံ့မှုဖြင့် ကေအိန်ယူ/ ကရင်ကျန်းမာရေးနှင့် လူမှုဖူလုံရေးဌာနမှ ၎င်းတို့၏ စမ်းသပ်စစ်ဆေးရေးနေရာများနှင့် အသွား အလာကန့်သတ်စောင့်ကြည့်သည့်နေရာဌာနများကို နှာခေါင်းစည်းများ၊ လက်ဆေးဂျယ် အရည်များ၊ အရေအတွက်အကန့်အသတ်ဖြင့် တကိုယ်ရည်ကာကွယ်ရေးဝတ်စုံများ (PPE) နှင့် ဒီဂျစ်တယ် သာမိုမီတာ အပူတိုင်းစက်များကို ထောက်ပံ့ပေးခဲ့ပါသည်။ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးဆိုင်ရာ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုအနေဖြင့် ကရင် ပြည်တွင်းနေရပ်စွန့်ခွာတိမ်းရှောင်နေရသူများဆိုင်ရာ ကော်မတီ (CIDKP) မှ ဒေသခံလူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများနှင့် ချဉ်းကပ်ဆောင်ရွက်ခြင်း (ခွင့်ပြုသတ်မှတ်ထားသော နှာခေါင်းစည်း ချုပ်လုပ်ခြင်းအတွက် သင်တန်းပေးခြင်းဆိုင်ရာ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲနှင့်အတူ) အပါအဝင် ဒေသခံလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် နှင့် ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီ တို့၏ အထောက်အပံ့များဖြင့် (အလှူငွေများ) လည်း အတူတကွ ဆောင်ရွက် ခဲ့ကြသည်။

ဒေသခံကေအိန်ယူအဆိုအရ မြို့နယ်အတွင်းရှိအဆိုးရွားဆုံးထိခိုက်ခံစားရသူများမှာ သစ်တောများအတွင်းမှ စားနပ်ရိက္ခာများအပေါ် မှီခိုနေရသူများဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့သည် ယင်းစားနပ်ရိက္ခာများကို မြို့ပြပတ်ဝန်းကျင်တွင် ရောင်းချကုန်သွယ်ခြင်း ပြုလုပ်နေကြသူများဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့အနေဖြင့် ဈေးများသို့ သွားရောက်နိုင်ခြင်း မရှိသည့်အတွက် စမ်းသပ်စစ်ဆေးရေးနေရာများတွင် ဈေးနှုန်း အနိမ့်ဖြင့် ရောင်းချခဲ့ရသည်။ ရောင်းချမည့် စမ်းသပ်စစ်ဆေးရေးနေရာများရှိ ရောင်းကုန်ပစ္စည်းများကို ကေအိန်ယူ ထိန်းချုပ်ဒေသအတွင်းသို့ သယ်ဆောင်ရောင်းချရာတွင်လည်း ပုံမှန်ထက်များသောဈေးနှုန်းဖြင့်ရောင်းချကြသည်။

“မုန်းမြို့နယ်ဟာ ကျနော်/ကျမနဲ့ သက်ဆိုင်တဲ့ နေရာဖြစ်တဲ့အတွက် ကျနော်/ကျမ အနေနဲ့ ကိုဗစ်-၁၉ ကူးစက်ရောဂါ တုန့်ပြန်ကာကွယ်ဖို့အတွက် တစ်တရာ ပြုလုပ်ဖို့ တာဝန်ရှိတယ်လို့ ခံစားရတယ်။ ကိုယ့်ရဲ့ အထက်အရာရှိကိုလည်း (အသွားအလာကန့်သတ်စောင့်ကြည့်တဲ့စင်တာတွေအတွက်) အကူအညီ တောင်းဖို့လည်း တိုက်တွန်းခဲ့တယ်။ ဒီအကျပ်အတည်းက ကျနော်/ကျမတို့ အားလုံးကို စိန်ခေါ်နေတယ်။ တုန့်ပြန်ကာကွယ် ဖို့အတွက် အစိုးရ တစ်ဖွဲ့ထဲ မဟုတ်ပဲနဲ့ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတွေ၊ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းနဲ့ လူတစ်ယောက်ချင်းစီအနေနဲ့ မိမိတို့အားလုံးအတူတကွလုပ်ကိုင်ရမှာဖြစ်ပါတယ်။” - (ကုမ္ပဏီ) အလှူရှင်

KNU Nyaunglaybin District (3 Brigade) officials distributing rice and cash in Keh Doh Village Tract

2.3 ကျောက်ကြီး - မြန်မာအစိုးရ နှင့် ကေအဲန်ယူ တို့၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း

“ခုချိန်ထိတော့ မြန်မာအစိုးရ နှင့် ကေအဲန်ယူအကြား စနစ်ကျတဲ့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု မရှိသေးပါဘူး။ ကျေးရွာအဆင့် မှာတော့ ကေအဲန်ယူရဲ့ ကိုဗစ်-၁၉ အရေးပေါ်တုံ့ပြန်ကာကွယ်ရေး အဖွဲ့နဲ့အတူ ကေအဲန်ယူက တစ်နိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ် တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးသဘောတူစာချုပ် (အဲန်စီအေ) အသိအမြင်ဖွင့် လုပ်ငန်းတွေ လုပ်ဆောင်နေတာ ရှိပါတယ်။”
- ဒေသခံသုတေသီ

ခရိုင်အဆင့် ကေအဲန်ယူအနေဖြင့် မြန်မာအစိုးရ သို့မဟုတ် မြန်မာစစ်တပ်ထံမှ မည်သည့် ကူညီထောက်ပံ့မှု မှ လက်ခံခြင်း သို့မဟုတ် ရရှိခြင်း မရှိခဲ့ပါ။ ဧပြီလအတွင်းတွင် လယ်ဒို (ကျောက်ကြီး) မြို့နယ် ကေအဲန်ယူ မှ ကျောက်ကြီးမြို့နယ် အထွေ ထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနသို့ စမ်းသပ်စစ်ဆေးရေးနေရာများ တည်ထောင်ရေးနှင့် ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ်တုံ့ပြန်ကာကွယ်ရေး ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ခြင်းအတွက် စာတစ်စောင် ရေးသားပေးပို့ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း အဆိုပါ စာအပေါ် တရားဝင်တုံ့ပြန်မှု မရှိခဲ့ဘဲ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနနှင့် ကေအဲန်ယူတို့အကြား အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေး ရှေ့တန်းနယ်မြေဖြစ်သည့် မူသယ် တွင် စမ်းသပ်စစ်ဆေးရေးနေရာတစ်ခု တည်ထောင်ရန် အလွတ်သဘော တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။ သုတေသန အဖွဲ့ အနေဖြင့် ဒေသခံတို့၏ လိုက်လျော ညီထွေရှိမှု နှင့် ပဋိပက္ခဖြေရှင်းမှုတို့အတွက် နမူနာအချို့ကို ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့သည်။ ၎င်း သည် ဒေသခံကေအဲန်ယူခေါင်းဆောင်များ၊ အစိုးရ (ထွေအုပ်) အရာရှိများ နှင့် တပ်မတော်ဆောက်လုပ်ရေး တို့အကြား အလွတ် သဘော ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှုများအတွက်သာ ဖြစ်သည်။ အနည်းဆုံး ဖြစ်စဉ်တစ်ခု အနေဖြင့် နားလည်မှု လွှဲမှား ခြင်းကို ရှောင်ရှားရန်အတွက် အကဲဆတ်သည့် ဒေသ အတွင်းရှိ စမ်းသပ်စစ်ဆေးရေး နေရာများနှင့် အသွားအလာ ကန့်သတ် စောင့်ကြည့်သည့် စင်တာ များကို တည်ထောင်ရာတွင် အများပြည်သူသိရှိစေမည့် သတင်းအချက်အလက် ထုတ်ပြန်ခြင်း ကို ဆောင်ရွက်ခြင်းမပြုရန်အတွက် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။

KDHW/CIDKP နှင့် အစိုးရမြို့နယ်တာဝန်ရှိသူများ(ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာနအပါအဝင်) အကြား သံသယလူနာများ လွှဲပြောင်း ရေး လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် ပတ်သက်၍ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ ရှိခဲ့သည်။ ယနေ့အချိန်ထိ လုပ်ဆောင်ရန် မလိုအပ်သေး သည်မှာလည်း ဝမ်းသာဖွယ်ရာပင်ဖြစ်သည်။ ထို့ထက်ကျော်လွန်လျက် အစိုးရနှင့် ကေအဲန်ယူအကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု သို့မဟုတ် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုများ အနည်းငယ် ရှိခဲ့သည်။

"စမ်းသပ်စစ်ဆေးရေးနေရာတစ်ခုချင်းစီအတွက် ကေအဲန်ယူ ကျန်းမာရေးဌာန၊ ပို့ဆောင်ရေးဌာန၊ ဒေသခံလုံခြုံရေး၊ ပညာရေးဌာနနဲ့ ကျေးရွာခေါင်းဆောင်များစတဲ့ အဖွဲ့ဝင် ၆ ဦး ပါတဲ့ ကော်မတီကို ဖွဲ့စည်း ပေးထားပါတယ်။ စမ်းသပ်စစ်ဆေးရေးနေရာကို တည်ထောင်ပြီးသွားတဲ့အခါမှာ အစိုးရ ထိန်းချုပ်နယ်မြေထဲမှာရှိတဲ့ ပြည်သူတွေအနေနဲ့ ဒီစမ်းသပ်စစ်ဆေးရေးနေရာကို ကျော်လွန် သွားရောက်ခြင်း (ကေအဲန်ယူ ထိန်းချုပ်ထားတဲ့နေရာထဲဝင်ခြင်း) မလုပ်နိုင်တော့သလို ကေအဲန်ယူ ဒေသထဲမှာရှိတဲ့ရွာသားတွေအနေနဲ့လည်း အစိုးရထိန်းချုပ်ထားတဲ့နယ်မြေထဲကို သွားလို့မရတော့ပါဘူး။ အရေးပေါ်ကိစ္စတွေအတွက် ဆိုရင်တော့ ဒေသခံအာဏာပိုင်တွေဆီကနေ ခွင့်ပြုချက်ကို ထောက်ခံစာနဲ့အတူ တောင်းခံနိုင်ပါတယ်။" ...

"ချောင်းဖျားကျေးရွာအုပ်စုထဲမှာတော့ တပ်မတော်က ဒေသခံစမ်းသပ်စစ်ဆေးရေးနေရာ တည်ထောင်ဖို့ကို လက်မခံပါဘူး။ ဒါပေမယ့်လည်း ကျေးရွာလူကြီးတွေနဲ့ ကျေးရွာအုပ်စု တွေအုပ်မှူးတွေ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပြီးတဲ့နောက်မှာ တပ်မတော်က နယ်မြေခံ တပ်မှူးက စမ်းသပ်စစ်ဆေးရေးနေရာ တည်ထောင်ဖို့ ခွင့်ပြုလိုက်ပါတယ်။" - ကေအဲန်ယူ အရာရှိ

"ကျနော်တို့ (အနီးအနား) တပ်မဟာ ၅ မှာ တိုက်ပွဲတွေ ရှိနေတုန်းပါဘဲ။ တကယ်တမ်းဆိုရင် တပ်မတော် အနေနဲ့ ကျနော်တို့ရဲ့ စမ်းသပ်စစ်ဆေးရေးနေရာတွေကိုမဖျက်ဆီးသင့်ပါဘူး။" - ပဒိုဝါးရေတိုး၊ ဥက္ကဋ္ဌ၊ ကရင်ကျန်းမာရေးနဲ့လူမှုဖူလုံရေးဌာနနှင့် ကိုဗစ်-၁၉ အရေးပေါ် တုန့်ပြန်ကာကွယ်ရေး အဖွဲ့၊ ညောင်လေးပင်ခရိုင်။

ကူးစက်ကပ်ရောဂါ၏လတ်တလောခြိမ်းခြောက်မှုကျဆင်းလာခဲ့ချိန်တွင် (ဇူလိုင်- ဩဂုတ်လအတွင်းတွင်)ခရိုင်ကေအဲန်ယူမှစမ်းသပ်စစ်ဆေးရေးနေရာများကို ဆက်လက်ထားရှိပြီး ကျေးရွာသူကျေးရွာသားများကို ပိုမိုလွယ်ကူစွာ ဖြတ်သန်းသွားလာခွင့်ပြုခဲ့သည်။ ကေအဲန်ယူမှ တပ်မတော်၏ ဖျက်ဆီးခြင်း ခံရသော စမ်းသပ်စစ်ဆေးရေးနေရာနှစ်ခုကို ပြန်လည်တည်ဆောက်ရာတွင်လည်း မည်သည့်အနှောင့်အယှက်မျှမတွေ့ရှိခဲ့ရပေ။

2.4 ကျောက်ကြီး - CIDKP တုန့်ပြန်ကာကွယ်ခြင်း

CIDKP သည် ကေအဲန်ယူ၏ ဗဟိုအမြဲတမ်းကော်မတီ နှင့် အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးရုံး၏ လမ်းညွှန်မှုအောက်တွင်ရှိသည့် အဓိက ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကော်မတီ တစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ CIDKP သည် ကျောက်ကြီးနှင့် တပ်မဟာ (၃) တွင် အားကောင်းစွာ အခြေစိုက် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

CIDKP နှင့် ကေအဲန်ယူ ခရိုင်နှင့် မြို့နယ် ကိုဗစ်-၁၉ အရေးပေါ်တုန့်ပြန်ကာကွယ်ရေး လုပ်ငန်း ကော်မတီ တို့သည် ကျေးရွာ (၁၃) ရွာရှိ ပြည်တွင်းနေရပ်စွန့်ခွာတိမ်းရှောင်ရသူများနှင့် အခြားထိခိုက် နစ်နာလွယ်သည့် အရပ်သားပြည်သူများကို ကူညီထောက်ပံ့ပေးလျက်ရှိပြီး အစိုးရနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းအနေဖြင့် ကျောက်ကြီးမြို့ အသွားအလာ ကန့်သတ်စောင့်ကြည့်သည့်စင်တာသို့ ဒီဂျစ်တယ် အပူတိုင်းစက်များကို လည်းကူညီထောက်ပံ့ခဲ့သည်။

CIDKP ၏ အဓိက လုပ်ငန်းများမှာ ရံပုံငွေရှာဖွေခြင်း၊ အသိအမြင်ဖွင့်သင်တန်းပေးခြင်း (KDHW၊ CIDKP နှင့် CSOs များမှ ကူညီပံ့ပိုးသူများ/သင်တန်းပေးသူများ) နှင့် ပစ္စည်းကိရိယာများ ကူညီထောက်ပံ့ပေးခြင်းတို့ ပါဝင်ပါသည်။ လက်တွေ့ကျသည့် ကူညီထောက်ပံ့မှုများအနေဖြင့် ရံပုံငွေ

CIDKP distributing relief in Kyauk Kyi

ရှာဖွေပေးခြင်း၊ ဆပ်ပြာ၊ လက်ဆေးဂျယ်အရည်၊ ကလိုရင်းပေါင်ဒါမုန့်၊ သာမိုမိတာများ နှင့် ပိုးသတ်ဆေးဖြန်း ကိရိယာများတို့ ပါဝင်သကဲ့သို့ UNHCR မှ လှူဒါန်းသည့် နှာခေါင်းစည်းများနှင့် စောင်များလည်း ပါဝင်ပါသည်။⁴ ကျေးရွာများတွင် စမ်းသပ် စစ်ဆေးရေးစခန်းများ ဖွင့်လှစ်ရန် ကူညီပေးခဲ့သည်။ ရင်းမြစ်နေရာ အတော် များများမှ လှူဒါန်းမှုများ ရှိသော်ငြားလည်း ရပ်ရွာအများစုအတွက် တကိုယ်ရေသန့်ရှင်းရေး နှင့် တကိုယ်ရေကာကွယ်ရေးဝတ်စုံ (PPE) များ မလုံလောက်ပါ။

CIDKP အနေဖြင့် ကိုဗစ်-၁၉ အား တုန့်ပြန်ကာကွယ်ရေး ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရာတွင် ကေအဲန်ယူ ညောင်လေးပင်ခရိုင်မှ ခေါ်ယူသည့် အစည်းအဝေးများသို့ ပါဝင်ခြင်းအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံကြက်ခြေနီအသင်း (MRA- အောက်တွင်ကြည့်ရှုရန်) နှင့် အတူတကွ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ခြင်းအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ကျောက်ကြီးရှိ CIDKP ညွှန်ကြားရေးမှူးသည် ကေအဲန်ယူ၏ ကူးစက်ရောဂါ တုန့်ပြန်ကာကွယ်ရေး ခရိုင်အဆင့်ကို ကူညီထောက်ပံ့ခဲ့ပြီး ရံပုံငွေရရှိနိုင်မည့် ရင်းမြစ်များကိုလည်း ရှာဖွေပေးခဲ့သည်။

CIDKP ခေါင်းဆောင်များအနေဖြင့် ဒေသခံအစိုးရအဖွဲ့၏မူဝါဒကင်းမဲ့မှုနှင့် ရှင်းလင်းပြတ်သားသည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကင်းမဲ့မှုတို့သည် ကူးစက်ရောဂါအား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရာတွင် အချိန်နှင့် ရင်းမြစ်ပြုန်းတီး ခြင်းရလဒ်များကိုသာ ဖြစ်စေသည်ဟု ခံစားမိကြသည်။ မတူညီသည့် အဖွဲ့အစည်းများအကြား ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများနှင့် အစိုးရနှင့် သက်ဆိုင်ရာ ကေအဲန်ယူ ဌာနများအကြား ပိုမိုထိရောက်ကာ အလုပ်ဖြစ်သည့် ကိုဗစ်-၁၉ တုန့်ပြန်ကာကွယ်ရေးများကို လုပ်ဆောင်သွားနိုင်စေမည် ဖြစ်သည်။

အရေးကြီးသည့် လူမှုရေးရာအချက်များအနေဖြင့် မှတ်သားထားရမည်မှာ ရွာသူရွာသားများသည် ဝင်ထွက်သွားလာမှု ကန့်သတ်ခြင်း စည်းကမ်းကို စည်းလုံးညီညွတ်စွာ လိုက်နာကြသည် (အများစုမှာ ဗိုင်းရပ်စ်ကို ကြောက်ရွံ့ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။)။ သို့သော်လည်း တစ်နေ့လုပ်မှ တစ်နေ့စားရသည့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအလုပ်သာရှိသည့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးပြီးဖယ်ကြည်ခြင်းခံရသည့်သူများအနေဖြင့်မူ အခက်အခဲများကိုပိုမိုဆိုးရွားစွာရင်ဆိုင်ရသည်။

"အစိုးရနဲ့ကေအဲန်ယူ နှစ်ဖွဲ့ စလုံးအနေနဲ့ ဒီလိုအကျပ်အတည်းတွေကတိုတုန့်ပြန်ဖြေရှင်းဖို့အတွက် ရှင်းလင်းတဲ့မူဝါဒတွေ ရှိသင့်တယ်။ ဒီလိုမူဝါဒတွေမရှိတာကြောင့်အရင်းအမြစ်တွေကို (ဘတ်ဂျက်၊ အချိန်၊ လုပ်အားစသည်ဖြင့်) ကိုပြုန်းတီးစေတယ်။ အစိုးရဝန်ထမ်းများနဲ့ အတူတူ အလုပ်လုပ်တဲ့အခါ မှာ အထက်အောက်အမိန့်ပေးစနစ်အောက်မှာ တော်တော် ဒုက္ခရောက်ကြရတာတွေ့ရတယ်။ ဒါဟာ ဒီလိုအရေးပေါ်တုန့်ပြန်ရမည့်အလုပ်မျိုးမှာဆိုရင် ကောင်းတဲ့အရာတွေမဟုတ်ဖူး။" - CIDKP အရာရှိ

2.5 ကျောက်ကြီး - လူငယ်အဖွဲ့များ၏ ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ်အား တုန့်ပြန်ကာကွယ်ခြင်း

ဖြေဆိုသူ အများစုမှ ရပ်ရွာလူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများမှ ဤသို့သော ဆိုးဝါးလွန်းလှသည့် အကျပ်အတည်း ကာလအတွင်း တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး မည်သို့ကူညီခဲ့ကြသည်ကို ပြန်လည်သုံးသပ်ဖော်ပြ ခဲ့ကြသည်။ အခြားသော ဘေးအန္တရာယ်များကဲ့သို့ပင် ပထမဆုံး တုန့်ပြန်သူများ (မွန် နှင့် ကရင် တို့တွင်၊ အခြားနေရာများတွင်လည်း ထို့အတူဖြစ်မည်မှာ သံသယ ဝင်စရာရှိမည်မဟုတ်ပါ) မှာ ဒေသခံ ပြည်သူများ ဖြစ်ကြပြီး တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အပြန်အလှန် ကူညီ ပံ့ပိုးထောက်ပံ့ကြသည်။

အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်း အရေအတွက် အတော်များများ ကျောက်ကြီးဒေသအတွင်း လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်လျက် ရှိကြသည်။ အောက်တွင်ဖော်ပြသည့် ဥပမာအချို့မှာ အစိုးရထိန်းချုပ်သည့် နယ်မြေ အတွင်း (အများအားဖြင့် မြို့ပေါ်တွင် ဖြစ်ပြီး) အခြေပြုကြသော်လည်း တခါတရံတွင် နှစ်ဖက် အုပ်ချုပ်ရေးရောနှောနေသည့် နေရာများတွင် လုပ်ကိုင်ကြပြီး တခါတရံတွင်မူ ကေအဲန်ယူ ထိန်းချုပ် နယ်မြေအတွင်းတွင် လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ကြသည်။ အချို့သော အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ အနေဖြင့် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားရာ ဒေသထဲတွင် ကေအဲန်ယူနှင့် တွဲဖက်ကာ လုပ်ငန်းများကို တိုက်ရိုက်လုပ်ကိုင်ကြသည်။

⁴ During April and May, school buildings were used as QS. As schools were due to reopen in June, the Township coronavirus response committee decided to move people to monastery. They used chlorine to clean the vacated school rooms.

ကျောက်ကြီးသည် ယေဘုယျအားဖြင့် လူမျိုးရေးပဋိပက္ခများဖြစ်ပွားသည့်နေရာမဟုတ်သော်လည်း ဘာသာရေးကိုအခြေခံသည့် တင်းမာမှုများ (ခရစ်ယာန်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ စသည်) နှင့် မတူညီသည့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအကြား တင်းမာမှုများ ရှိနေသည်။ ထို့ကြောင့်အဆိုပါ မြို့တွင်းနှင့် အနီးတဝိုက်ရှိ နယ်မြေဒေသများကို လေ့လာခဲ့ကြသည့် လူငယ် အဖွဲ့ သုံးဖွဲ့တွင် ကရင်၊ ဗမာ နှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာအုပ်စုများ ပါဝင်ခြင်းကိုအားပေးလျက် အဆိုပါနယ်မြေဒေသအတွင်း ကူးစက်ရောဂါဆိုင်ရာနှင့် သင့်တော်သည့် တုန့်ပြန်ကာကွယ်မှုများအတွက် အသိအမြင်ဖွင့်ပေးခြင်းတို့ကို လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသည်။ ၎င်းတို့အနေဖြင့် အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေး ဦးစီးဌာနမှ အရာရှိ (ထွေအုပ်) ၏ ကူညီထောက်ပံ့မှုကို အနည်းငယ်သာ ရရှိခဲ့သည်။ အဆိုပါ CFSOs များမှ အနာဂတ်ကာလတွင် အကယ်၍ အစိုးရမှ ၎င်းတို့နှင့် အတူတကွ လုပ်ကိုင်လိုလျှင် အစိုးရအရာရှိများ၏ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုကို ကူညီနိုင်မည်ဟု ၎င်းတို့၏ စွမ်းဆောင်ရည်အပေါ်ယုံကြည်မှုရှိကြသည်။ သုတေသန ပြုလုပ်နေသည့် ကာလအတွင်းတွင် ၎င်းတို့သည် လက်ကမ်းစာစောင်များဖြင့် သတင်းအချက်အလက်များဝေမျှခြင်း၊ နှာခေါင်းစည်းများဖြန့်ဖြူးပေးခြင်း၊ အသံချဲ့စက်များဖြင့် လူထုထပ်များပြားရာဈေးများနှင့်ကျေးရွာများတွင် သတင်းအချက်အလက်ပေးခြင်းအပါအဝင် လှုပ်ရှားမှုများစွာကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။

"အစိုးရတာဝန်ရှိသူတွေကနေ ကိုဗစ်-၁၉ နဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဘာမှစတင်မလုပ်ဆောင်မီမှာ မျိုးဆက်သစ် လူငယ်အဖွဲ့ကနေ နေပြီးတော့ ရွာတွေ သူတို့ဇာတာသူတို့ အများပြည်သူ အမြင်ဖွင့်ခြင်းကို လုပ်ပေးကြတယ်။ သူတို့ပိုက်ဆံနဲ့ပဲ အသံချဲ့စက်တွေငှားပြီးတော့ ကိုဗစ်-၁၉ နဲ့ ပတ်သက်တဲ့ သတင်း အချက်အလက်တွေနဲ့ ဗဟုသုတတွေကို ရွာထဲမှာ ကြေညာပေးတယ်။ ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူးနဲ့ တွေ့ဆုံ ညှိနှိုင်းမှု တချို့ကတော့ ဖြစ်နိုင်ပေမယ့် ယေဘုယျအားဖြင့်ဆိုရင်တော့ သူတို့ရဲ့ အားထုတ်မှုကို လျစ်လျူရှုကြပါတယ်။ ဘယ်လိုပဲဖြစ်ဖြစ် မျိုးဆက်သစ်အဖွဲ့က လူငယ်တွေကတော့ ယာယီတုန့်ပြန် ကာကွယ်ရေးကော်မတီတစ်ခုဖွဲ့ပြီး ရွာသားတွေနဲ့ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်တွေဆီကနေ အလှူခံနေတာ ရှိပါတယ်။" ...

"ကျနော်/ကျမတို့ နားလည်တာက အရေးကြီးတဲ့ကိစ္စတွေမှာ ပြည်သူတွေ မျက်စိပွင့်နားပွင့်အောင် လုပ်ဖို့က နိုင်ငံတော်ရဲ့ တာဝန်ဖြစ်တယ်။ ဒီကိစ္စမှာတော့ ကျနော်/ကျမတို့ရဲ့ အစိုးရရဲ့ ဦးစီးဦးဆောင် ပြုမူတွေဟာ အကန့်အသတ်နဲ့ ဖြစ်နေပြီးတော့ နှေးနေပါတယ်။ ကိုဗစ်-၁၉နဲ့ ပတ်သက်တဲ့ အခြား နိုင်ငံတွေရဲ့ သတင်းအချက်အလက်တွေကို မီဒီယာကနေတဆင့် တွေ့နေရပြီးတော့ ကျနော်/ကျမတို့ ရပ်ရွာ အတွက် စိုးရိမ်ပူပန်မိပါတယ်။ ဒါကြောင့် ကျနော်/ကျမတို့ လုပ်နိုင်တာကို လုပ်နေတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။" - ကရင်လူငယ်ခေါင်းဆောင်

...

"ကျနော်/ကျမတို့ဟာ လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းတစ်ခုထဲမှာ အတူတကွ နေထိုင်ကြတာဖြစ်တယ်။ ဆိုတော့ ဒီအကျပ်အတည်းမှာ ညီညွတ်မှုနဲ့ စည်းလုံးမှု ရှိသင့်ပါတယ်။ ကိုဗစ်-၁၉ ဟာ ကျနော်/ကျမတို့ရဲ့ ရပ်ရွာ လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းရဲ့ စည်းလုံးမှုနဲ့ ညီညွတ်မှုဆီအတွက် စမှတ်တစ်ခု ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။" - လူငယ်စေတနာ့ဝန်ထမ်း

2.6 ကျောက်ကြီး - မြန်မာနိုင်ငံကြက်ခြေနီအသင်း၏ ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ် တုန့်ပြန်ကာကွယ်ခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံကြက်ခြေနီအသင်း (MRCA) သည် အစိုးရ၊ အစိုးရမဟုတ်သည့် အဖွဲ့အစည်းများ၊ အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ နှင့် CIDKP တို့နှင့်အတူ လက်တွဲဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ MRCA ဝန်ထမ်းများသည် လက်ခံရရှိသည့် လက်ဆေးဂျယ်အရည်များ၊ နှာခေါင်းစည်းများ၊ ဆပ်ပြာများ၊ တကိုယ်ရေသုံးကာကွယ်ရေးဝတ်စုံများ၊ သတင်းအချက်အလက်ကို ဖြန့်ဝေပေးခဲ့ပြီး အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများမှ ပြန်လည်ဝင်ရောက်လာသည့် မြန်မာအလုပ်သမားများကိုလည်း ကူညီထောက်ပံ့ပေးခဲ့သည်။ MRCA အနေဖြင့် ထိုင်းနိုင်ငံ နှင့် တရုတ်နိုင်ငံ တို့မှ နယ်စပ်ဒေသများမှတဆင့် ပြန်လည် ဝင်ရောက် လာသူများကို လက်ခံရန် နှင့်

ကျောက်ကြီးသို့ ပြန်လာသည့်သူများကို အသွားအလာကန့်သတ် စောင့်ကြည့်သည့် စင်တာများတွင် ဝင်ရောက်စောင့်ကြည့်ခံမှု သေချာစွာရှိစေရန်အတွက် တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်ပေးသည်။⁵

MRCA ဝန်ထမ်းများမှ သတိပြုမိသည်မှာ အစိုးရနှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများအကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုရှိမနေခြင်းကိုဖြစ်သည်။ ကျောက်ကြီးရှိမြန်မာနိုင်ငံကြက်ခြေနီအသင်းမှစေတနာ့ဝန်ထမ်း (၄) ဦးကို ကျောက်ကြီးနှင့် မုန်းရှိ အသွားအလာ ကန့်သတ်စောင့်ကြည့်သည့် စင်တာများတွင် နေ့စဉ်ကူညီပံ့ပိုးရန် တာဝန်ပေးအပ်ထားသည်။ ကိုဗစ်-၁၉ ကာကွယ် ရေးနှင့် ပတ်သက်သည့် ပစ္စည်းကိရိယာများ ရယူနိုင်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ CIDKP, ရုမာရီပိုက်ဆံအိတ်အဖွဲ့ (နိုင်ငံတကာ အစိုးရမဟုတ်သည့် အဖွဲ့အစည်း)၊ ဝိုင်ယာအဖွဲ့အစည်း (အောက်တွင် ကြည့်ရှုရန်) နှင့် ကရင်ဖွံ့ဖြိုးရေးကွန်ယက် (ပြည်တွင်း အစိုးရမဟုတ်သည့် အဖွဲ့အစည်း) တို့နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။ MRCA အနေဖြင့် ကိုဗစ်-၁၉ ကြိုတင်ကာကွယ်ရေး နှင့် အကာအကွယ်ပြုရေးတို့နှင့်ပတ်သက်၍ အများပြည်သူများသိရှိစေရန်အတွက် အစီအစဉ်များလည်း ရှိပါသည်။

Local company donation to MRCA

⁵ For migrant workers who returned to Kyauk Kyi through official arrangements, transportation was arranged from Myawaddy to Paryargyi, and from Paryargyi to Kyaukkyi by the Township Covid-19 Protection and Control Committee - with full PPE. Trained MRCA volunteers assisted in this process.

2.7 ကျောက်ကြီး - အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်း (ဝိုင်ယာ အဖွဲ့အစည်း⁶ နှင့် စစ်တောင်းသံစဉ် ကွန်ယက်) များ၏ တုန့်ပြန်ကာကွယ်ခြင်း

ကိုဗစ်-၁၉ ကူးစက်ရောဂါကြောင့် (မြေမြှုပ်မိုင်း) မိုင်းဒဏ်ခံရသူများ (MVs) နေထိုင်ရာဒေသ အများစုမှာ ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ် ထိန်းချုပ်ရေးဆိုင်ရာ တားမြစ်ပိတ်ပင်ခြင်း လုပ်ငန်းတစ်ရပ်အနေဖြင့် ကေအဲန်ယူ အမိန့်ဖြင့် ဝင်ထွက်သွားလာခွင့် ပိတ်ပင်ခြင်း ခံရပါသည်။ ထိုအချိန်ကာလအတောအတွင်း တွင် မိုင်းဒဏ်ခံရသူများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအတွက် ဟင်းသီးဟင်းရွက် ရှာဖွေခြင်း၊ မီးသွေးဖုတ်ရန်အတွက် သစ်တောများအတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ခြင်း မပြုနိုင်တော့ချေ။ ယင်း အခြေအနေကို ဝိုင်ယာ အဖွဲ့အစည်းအနေဖြင့် ၂၀၁၉အတွင်းတွင် လူမှုသဟဇာတဖြစ်ရေး သုတေသနကို အတူတကွလုပ် ဆောင်ခဲ့သည့် စစ်တောင်းသံစဉ်ကွန်ယက်အဖွဲ့ဝင်များနှင့်တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခဲ့သည်။ ထို့နောက်၎င်းအရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်း နှစ်ဖွဲ့မှ မိုင်းဒဏ်ခံရသူများဆီသို့ အခြေခံလိုအပ်ချက်များကို ကူညီပံ့ပိုးပေးရန် အတူတကွ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ကျေးရွာ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများကိုလည်း ထိုသို့ပေးဝေရာတွင် အတူတကွပါဝင်ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

နော်ဝေပြည်သူများ၏အကူအညီ (NPA) ၏ကူညီထောက်ပံ့မှုဖြင့် ဝိုင်ယာ နှင့် ၎င်း၏မိတ်ဖက်များ (အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်း များ၊ တသီးပုဂ္ဂလများ နှင့် ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များ) တို့သည် ၎င်းတို့၏ အချိန်များကို ပေးလှူခဲ့ကြသည်။ ယင်းအချိန် ကာလအတွင်း ဝိုင်ယာမှ ကျေးရွာ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ၊ စစ်တောင်းသံစဉ်ကွန်ယက်အဖွဲ့ဝင်များ၊ မိုင်းဒဏ်ခံရသူများနှင့် အနီး ကပ်လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ အများပြည်သူများအတွက် ဝိုင်ယာမှ ကိုဗစ်-၁၉နှင့် သက်ဆိုင်သည့်အကြောင်းအရာများအား အမြင် ဖွင့် ပေးခြင်းများပြုလုပ်ပေးခဲ့သည်။

အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်း နှစ်ဖွဲ့စလုံးသည် မိုင်းဒဏ်ခံရသူများ၏ အခြေခံ လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ရန်အတွက် လှူဒါန်းခဲ့ကြသည်။ ၎င်းတို့သည် ကျေးရွာ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများနှင့်လည်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ကာ လက်ကောင်းစာစောင်များ ဝေငှခြင်း နှင့် ကမ္ဘာ့ ကျန်းမာရေးအဖွဲ့အစည်းနှင့် ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာနတို့၏ လမ်းညွှန်ချက်များနှင့်အညီ စမ်းသပ် စစ်ဆေး ရေးနေရာများမည်သို့လည်ပတ်လုပ်ဆောင်ရမည်တို့ကို အသိအမြင်ဖွင့်ခြင်းကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေး မှူးများ၊ မြန်မာနိုင်ငံကြက်ခြေနီအသင်း၊ အရပ်ဖက် လူမှု အဖွဲ့အစည်း များနှင့်အတူတကွ ပူးပေါင်း၍ ကျောက်ကြီးမြို့နယ် အတွင်းရှိ အစိုးရကျောင်းများတွင် ဖွင့်လှစ် ထားသည့် အသွားအလာကန့်သတ်စောင့်ကြည့်သည့် စင်တာ (၄) ခုသို့ တကိုယ် ရေ ကာကွယ်ရေး ဝတ်စုံ (PPE) များကို လှူဒါန်းခဲ့သည်။ ဝိုင်ယာ မှ ဆန်၊ အာလူး၊ ဆပ်ပြာ များကို မိုင်းဒဏ်ခံရသူများ ထံသို့ ဝင်ထွက်သွားလာခွင့်ပိတ်ပင်ခြင်း ကာလအတွင်း ပံ့ပိုးကူညီလှူဒါန်းခဲ့သည်။

⁶ Gaia Organisation (Gaia) is a newly-registered organisation working to empower grassroots and marginalized communities through strengthening civil society actors to address poverty and enhance their capacity to help themselves; to influence local level policy making processes; to influence local markets and build a fair trade culture by promoting socially responsible community-led enterprises for economic development; to create spaces for dialogue between different stakeholders in order to build relationship, trust and understanding, toward for positive social change. Gaia also implements peace-building projects to enhance an inclusive peace process through multi-stakeholder dialogue, in Bago Region and in Kayin State.

The Gaia Organisation and its partners from eastern Bago and northern Karen initiated the Sittaung Thanzin network in 2013. The Sittaung Thanzin Social Network represents 13 CBO/CSOs and individuals, including faith-based organisations. The Sittaung Thanzin network creates informal spaces for local dialogue, and facilitates advocacy mechanisms to engage the public and other key stakeholders.

Gaia Sustainable Development Organization distributing support to landmine victims

3 မွန်ပြည်နယ်မှ ရှုမြင်ခြင်း

3.1 ဒေသအခြေအနေ

၁၉၉၅ ခုနှစ်ကာလမှပင် မွန်ပြည်သစ်ပါတီအနေဖြင့် အစိုးရနှင့် တပ်မတော်တို့နှင့် (တခါတရံ များစွာပင်) မလွယ်ကူသည့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးကို ထိန်းသိမ်းခဲ့ရသည်။ ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံရေးဆက်ဆံရေး ပျက်စီးခဲ့ပြီး တခါတရံတွင် တင်းမာမှုများ အတော်အတန်မြင့်တက်ခဲ့သော်လည်း တိုက်ပွဲများ ပြန်လည်မဖြစ်ပွားခဲ့ချေ။ မွန်အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများမှ လုပ်ဆောင် နေသူများက နီးကပ်သည့် ဆက်ဆံရေးကို တည်ဆောက်ခဲ့ကြပြီး မြန်မာပြည်အတွင်း လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နေသူများ နှင့် မွန်ပြည်သစ်ပါတီ ထိန်းချုပ်နယ်မြေအတွင်းရှိ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးရုံးများနှင့် အိမ်နီးချင်း ထိုင်းနိုင်ငံ များတွင် လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်နေသူများအကြား လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု ထပ်ခြင်းများ ရှိခဲ့သည်။

အောက်ပါထင်မြင်ချက်များသည်မွန်အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်း အဖွဲ့ဝင်မှကောက်ယူထားခြင်းဖြစ်ပြီး မွန်ပြည်နယ်၏မြို့တော် ဖြစ်သည့် မော်လမြိုင်မြို့တွင်း နှင့် အနီးတဝိုက်တွင် လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက် ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထင်မြင်ယူဆချက် အများစုမှာ မြို့ပြဝန်းကျင် နှင့် ကျေးလက် ဒေသများရှိ အခြေအနေအပေါ် အခြေခံထားခြင်း ဖြစ်ပြီး ရန်သူ ထောက်ပံ့ထားသည့် ထိန်းချုပ် နယ်မြေ များနှင့် နှစ်ဖက်အုပ်ချုပ်ရေးရောနှောနေသည့် နေရာများလည်း ပါဝင်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင် ဒေသရှိ ပြည်တွင်းနေရပ်စွန့်ခွာတိမ်းရှောင်ရသူများအတွက် ဝင်ထွက် သွားလာမှု ပိတ်ပင်တားမြစ် ခြင်းသည် စီးပွားရေးအကျိုးဆက်ကို ပြင်းထန်စွာထိခိုက်ပျက်စီး စေပြီး ဗိုင်းရပ်စ် ပျံ့နှံ့မှုကို ဖြတ်တောက်ရန်ရည်ရွယ်သည့် လှုပ်ရှားသွားလာမှုများအား တင်းတင်းကျပ်ကျပ် ပိတ်ပင်တားမြစ်ခြင်းနှင့်အတူ ထောင်ချီသော ပြန်လည်ဝင်ရောက်လာသည့် ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားများ (မတ်လ ၂၂ ရက်နေ့မှ ဇွန်လ ၁၀ ရက်နေ့ အတွင်း နယ်စပ်ဒေသစစ်ဆေးရေးကိတ်များမှ မြန်မာ ပြည်တွင်းသို့ ပြန်လည်ဝင်ရောက်လာသည့် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများ ၁၀၀၀၀၀ နီးပါးခန့် ရှိသည်) အား မဖြစ်မနေ အသွား အလာကန့်သတ်စောင့်ကြည့်မှုခံယူစေခြင်းတို့သည် အခြေအနေကို ပိုမိုဆိုးရွားလာစေခဲ့သည်။ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေး စောင့်ကြည့်ရေးဖောင်ဒေးရှင်း၏ အဆိုအရ "ထိခိုက်နစ်နာလွယ် ဆုံး သောသူ အများအပြား (အထူးသဖြင့် ပြည်တွင်း နေရပ်စွန့်ခွာတိမ်းရှောင်သူများ) ကို နောက်ချန်ထားရစ်ခဲ့ကြပြီး ကိုဗစ်-၁၉ ၏ စီးပွားရေးအကျိုးဆက်များသည် မြင်သာထင်ရှား ပြီး ထိခိုက်နစ်နာစေသည့် အကျိုးသက်ရောက်မှုများဖြင့် ကျေးလက်နေပြည်သူများ၏ နေ့စဉ် ဘဝများကို စားဝတ်နေရေး အတွက် လက်လှမ်းမမီခြင်း သို့မဟုတ် အရေးပေါ်ကူညီကယ်ဆယ်မှုအကူအညီများမရရှိစေဘဲ အတော်များများကို အလွန် အမင်း ဆင်းရဲမွဲတေခြင်း ဘဝအခြေအနေဆိုး များဆီသို့ တွန်းပို့နေပါသည်။"⁷

မွန်ပြည်သစ်ပါတီ၏ အပစ်ရပ်နယ်မြေတွင် ၁၉၉၅ ခုနှစ် ဇွန်လ တွင် စစ်အာဏာသိမ်းအစိုးရ (နဝတအစိုးရ) နှင့် အပစ်အခတ် ရပ်စဲရေးသဘော တူညီချက်များအရ နေရာ ၁၂ နေရာ ပါဝင်ပြီး ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဧပြီလ တွင် အသစ်ထပ်မံသဘောတူညီသည့် နှစ်ဖက်အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက် တွင် နေရာ ၂ နေရာ အသစ်ထပ်မံပါဝင်ခဲ့သည်။ အဆိုပါ မွန်ပြည်သစ်ပါတီ အုပ်ချုပ်သည့်နေရာများတွင် ၁၉၉၆ ခုနှစ်ကတည်းကပြန်လည်ဝင်ရောက်လာသည့်စစ်ဘေးဒုက္ခသည်များနှင့် ပြည်တွင်းနေရပ် စွန့်ခွာတိမ်းရှောင်သူများအခြေချခဲ့သည့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးနေရာများပါဝင်သည်။

အချို့သော ကျေးရွာများတွင် ကျေးရွာသူကြီး တစ်ဦးတည်းသာ ရှိပြီး အစိုးရ နှင့် မွန်ပြည်သစ်ပါတီ တာဝန်ရှိသူများ (တခါတရံ တွင် ကေအဲန်ယူနှင့်လည်း) နှင့် ဆက်သွယ်ဆက်ဆံသည်။ အချို့တွင်မူ ကျေးရွာသူကြီး အများအပြားရှိပြီး မတူညီသည့် အာဏာပိုင်များနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရန်အတွက် ဖြစ်သည်။ မွန်ပြည်သစ်ပါတီ ထိန်းချုပ်ထားသည့်နယ်မြေများသို့ ဝင်ရောက် ရန်အတွက် မြန်မာအစိုးရ (နှင့် စစ်တပ်) တို့သည် မွန်ပြည်သစ်ပါတီ၏ ဆက်ဆံရေးရုံး (အဓိကကျသည့် မော်လမြိုင် ဆက်ဆံ ရေးရုံး) မှတဆင့် ဝင်ခွင့်တောင်းခံရသည်။ နိုင်ငံတကာ ဖွံ့ဖြိုးရေး မိတ်ဖက်များနှင့် အခြားသော ဧည့်သည်များလည်း အလား တူပင်ဖြစ်သည်။⁸

⁷ HURFOM, *How IDP Communities in Southern Burma/Myanmar are Struggling to Survive during COVID-19* (July 2020).

⁸ An assessment of NMSP governance and services delivery is available from the NMSP, on request.

Temperature checking at an MoE school in Mon State (with and without social distancing)

3.2 ရပ်ရွာလူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများ၏ ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ်အား တုန့်ပြန်ကာကွယ်ခြင်း

အစပိုင်းတွင် ပြည်သူများသည် ကိုဗစ်-၁၉ သတင်းအား ပုံမှန်လက်ဆေးခြင်း၊ နှာခေါင်းစည်း ဝတ်ဆင်ခြင်း နှင့် လူမှုဘဝ ခပ်ခာခာနေထိုင်ခြင်းများဖြင့် တုန့်ပြန်ကာကွယ်ခဲ့ကြသည်။ အချိန်ကာလ လွန်လာသည်နှင့်အမျှ လူအများစုသည် ယင်းကို မေ့ကာ ယခင် ပုံမှန်အတိုင်း သွားလာ လှုပ်ရှားလုပ်ကိုင်စားသောက်ကြပြီး အများစုမှာ မွန်ပြည်နယ်အတွင်း ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ် ကူးစက်မှု မရှိခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ၊ အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ အစိုးရ နှင့် မြန်မာနိုင်ငံကြက်ခြေနီအသင်းတို့ အားလုံးတို့သည် ကူးစက်ရောဂါ တုန့်ပြန်ကာကွယ်ရေး အတွက် လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသည်။ သို့သော်လည်း အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် အစိုးရနှင့် အခြား စိတ်ပါဝင်စားသည့် အဖွဲ့အစည်းများအကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ မလုံလောက်ဟု ခံစားကြရသည်။

ရပ်ရွာအများအပြားသည် ဝင်ထွက်သွားလာခွင့် ပိတ်ပင်ခြင်းကြောင့် လုံလောက်သည့် စားနပ်ရိက္ခာများ ရရှိရန်အတွက် ထည့်သွင်းစဉ်းစားဖွယ်ရာအခက်အခဲများကို ရင်ဆိုင်ခဲ့ကြရသည်။ ရပ်ရွာလူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများ၏ ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက် နိုင်မှု အခြေအနေအပေါ် နားလည်မှု နှင့် သင့်တော်သည့် တုန့်ပြန်ကာကွယ်မှုများ နည်းပါးခြင်း နှင့် ပတ်သက်၍ အရပ်ဖက်လူမှု အဖွဲ့အစည်းများမှ ကိုဗစ်-၁၉ ၏ သဘောသဘာဝနှင့် ဘေးအန္တရာယ်နှင့် ပတ်သက်ပြီး အစိုးရ၏ အနည်းငယ်သော သတင်းအချက်အလက်မျှဝေမှုကို ဝေဖန်ခဲ့ကြသည်။ အစိုးရအနေဖြင့် အကူအညီ လိုအပ်နေသူများအဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်း ခံရသူများအတွက် လုံလောက်သော စားနပ်ရိက္ခာများ ထောက်ပံ့ပေးခြင်း မပြုခဲ့ချေ။ ထို့အတူ ယင်းအချိန်ကာလတွင် ခိုးမှုများစွာ တိုး၍ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ကြောင်း အစီရင်ခံမှုများရှိခဲ့သည် (လူအများစု၏ စီးပွားရေးအခြေအနေ ဆိုးရွားခြင်းနှင့် ဆက်စပ်နိုင်နေကြောင်း ယူဆနိုင်သည်)။

လူအတော်များများမှ ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ် ကူးစက်ရောဂါအား အဓိက ခြိမ်းခြောက်မှုအဖြစ် မယူဆတော့ခြင်းကို နှာခေါင်းစည်းများ မဝတ်ဆင်တော့ခြင်းဖြင့် ပြသကြသည်။ ဘဝနေထိုင်မှုများ သည် ပုံမှန်အတိုင်း ပြန်ဖြစ်လာခဲ့ပြီး ပြည်သူအများသည် သင်တန်းများတက်ရောက်ခြင်း နှင့် ဘုန်းကြီးကျောင်းများတွင် ပွဲများတက်ရောက်ခြင်း (ဥပမာပေးခြင်းဖြစ်သည်) တို့ကို စုရုံး ဆောင်ရွက်ကြသည်။ အစိုးရ၏ အနည်းငယ်သော သတင်းမျှဝေမှုများသည် လျစ်လျူရှုခြင်း ခံရပြီး ပြည်သူများသည် စီးပွားရေး

အရ ရှင်သန်နိုင်ရန်တွက် ဦးစားပေးလာကြသည်။ အစိုးရ၏ ဝင်ထွက်သွားလာခွင့် ပိတ်ပင်ခြင်းမူဝါဒများမှာ လက်တွေ့မကျ ဟုလည်း မြင်လာကြသည်။

“ကနဦး အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းတွေရဲ့ တုန့်ပြန်ကာကွယ်မှုတွေမှာ ဆိုရှယ်မီဒီယာဂရု (အောက်တွင် ကြည့်ရှုရန်) ဖွဲ့စည်း တာတွေ ပြုလုပ်တာရယ်၊ ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ်ရဲ့ အန္တရာယ်နဲ့ ဘယ်လို ကာကွယ် တုန့်ပြန်ရမလဲစတာတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ရှင်းပြထားတဲ့ လက်ကမ်းစာစောင်တွေကို ဖြန့်ဝေခြင်းတို့ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလုပ်ရှားမှုအတော်များများဟာ အခုဆိုရင်တော့ ရပ်တန့်နေပြီဖြစ်ပါတယ်။ အထူးသဖြင့် ရွာများမှာ လူတွေဟာ နိစ္စဓူဝ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းဆောင်တာတွေကို လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်နေကြပြီ ဖြစ်ပါတယ်။” - မွန်အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းလုပ်သား

3.3 မွန် - မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ နှင့် မွန်ပြည်သစ်ပါတီ တို့၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း

ဧပြီလ ၂၈ ရက်နေ့တွင် အစိုးရမှ ကိုဗစ်-၁၉ တုန့်ပြန်ကာကွယ်ရေးနှင့် ပတ်သက်ပြီး တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်း များနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း နှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုတို့အတွက် ကော်မတီတစ်ရပ်ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ယင်းအချိန်မှစ၍ NRPC မှ ဦးဆောင်သည့် ကော်မတီသည် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အစည်းအဝေးများ (အများအားဖြင့် အွန်လိုင်းဖြင့်) ကျင်းပခဲ့ပြီး ကိုဗစ်-၁၉ တုန့်ပြန်ကာကွယ်ရေးအတွက် ညှိနှိုင်းခြင်း နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းများ လုပ်ဆောင် ခဲ့သည်။ NRPC ၏ ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ်တုန့်ပြန်ကာကွယ်ရေးကော်မတီသည် နာခေါင်းစည်း ၂၀၀ ကို အခြားသော တကိုယ်ရေ ကာကွယ်ရေးဝတ်စုံ (PPE) နှင့် လူ (၁၇) ဦးစာ ခြင်ထောင်နှင့် စောင်များကို မွန်ပြည်သစ်ပါတီသို့ လှူဒါန်းခဲ့သည်။ မွန်ပြည်သစ်ပါတီသည် ဘီးရီးကျေးရွာ (မွန်ပြည်သစ်ပါတီ ဗဟိုဌာနချုပ်၊ ရေးချောင်းဖျား) လူတစ်ဦးလျှင် ကျပ် ၁၅၀၀၀ နှုန်းဖြင့် (၅၀၀၀၀ကျပ်လျှင် အိမ်ထောင်စုတစ်စုနှုန်းဖြင့်)^၉ အလှူငွေကျပ် သန်း ၁၀၀(အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၇၀၀၀၀) ခန့်ကိုလည်း အစိုးရထံမှ လက်ခံရရှိခဲ့သည်။ အချို့သော မွန်အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ မှ မွန်ပြည်သစ်ပါတီသည် ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ် တုန့်ပြန်ကာကွယ်ရေးနှင့် ပတ်သက်ပြီး အရပ်ဖက် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း သို့မဟုတ် စနစ်ကျစွာ ထိတွေ့ ဆက်ဆံခြင်း မပြုလုပ်ဟု အကဲဖြတ်ကြသည်။

Mon Women's Organisation handing out hand sanitizer in quarantine center, Waikarao village, Thanbyzayat Township

⁹ 8 out of 10 NCA signature EAOs accepted funds for coronavirus response from the government (not including the KNU or RCSS).

3.4 မွန် - မွန်ပြည်သစ်ပါတီ၏ ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ် တုန့်ပြန်ကာကွယ်ခြင်း

အရင်းအမြစ်များ အကန့်အသတ်ဖြင့်သာ ရှိနေသော်လည်း မွန်ပြည်သစ်ပါတီအနေဖြင့် ကူးစက်ရောဂါအား တုန့်ပြန်ကာကွယ်ရာတွင် သိုသိုသိပ်သိပ်ဖြစ်သော်လည်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း ဆိုင်ရာ ဒေသအတွေးအကြံများဖြင့် တင်းမာမှုများကို ဖြေလျော့ပြီး ယေဘုယျအားဖြင့် အောင်မြင်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သည်။ စုစုပေါင်းဆိုလျှင် မွန်ပြည်သစ်ပါတီအနေဖြင့် ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ် စမ်းသပ်စစ်ဆေးရေးစခန်း (၁၇) ခုကို ဖွင့်လှစ်နိုင်ခဲ့သည်။¹⁰

ကြာအင်းဆိပ်ကြီးမြို့နယ်အတွင်း မြန်မာအစိုးရ၊ ကေအိန်ယူ နှင့် မွန်ပြည်သစ်ပါတီတို့သည် ကိုဗစ်-၁၉ တုန့်ပြန်ကာကွယ်ရေးလုပ်ငန်းများကို ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပြီး နှစ်ဖက်တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများ တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားခဲ့သည့် (မြန်မာစစ်တပ်နှင့် ကရင်နယ်ခြားစောင့်တပ်များနှင့်အတူ၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ်နှောင်းပိုင်း) နေရာဒေသများလည်း အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ မေလနှောင်းပိုင်းတွင် ကရင်ပြည်နယ်နှင့် မွန်ပြည်နယ် နယ်စပ်ရှိ ဂျပန်ရေတွင်း (ယခင် တိုက်ပွဲများ ဖြစ်ပွားခဲ့သည့်နေရာ) တွင် မွန်ပြည်သစ်ပါတီအနေဖြင့် မြန်မာစစ်တပ်နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် သဘောတူညီခဲ့ပြီး မြန်မာစစ်တပ်မှ စခန်း၏ ယခင်မူလတည်နေရာသည် နှစ်ဖက်အုပ်ချုပ်ရေးဧရိယာနေရာနေသည့် နေရာ တွင် ရှိနေပြီး မွန်ပြည်သစ်ပါတီ၏ သတ်မှတ်ထားသော အပစ်ရပ်နယ်မြေအပြင်ဖက်တွင် ဖြစ်နေကြောင်း ကန့်ကွက်ခဲ့ပြီးနောက် ၎င်း၏ ကိုဗစ်-၁၉ စမ်းသပ်စစ်ဆေးရေးစခန်း (ထိုင်းနိုင်ငံမှ ပြန်လည် ဝင်ရောက်လာသည့် ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားများကို အဓိကဦးတည်သည်) ကို ရွှေ့ပြောင်းပေးခဲ့သည်။ ထိုကဲ့သို့သော အပြုသဘောဆောင်သည့် အပြန်အလှန်ဆက်သွယ် ဆောင်ရွက်မှုများ သည် ကိုဗစ်-၁၉ တုန့်ပြန်ကာကွယ်ရေးနှင့် ပတ်သက်ပြီး ဒေသတွင်းပဋိပက္ခများကိုဖြေရှင်းနိုင်ရန် အထောက်အကူပြုပြီး ပူးတွဲလုပ်ငန်းများကို ရှေ့ဆက်လုပ်ဆောင်နိုင်မည့် အလားအလာများ ပိုမိုကောင်းမွန်တိုးတက်လာစေသည်။

အစိုးရ၏ တောင်းဆိုချက်အရ မွန်ပြည်သစ်ပါတီသည် ၎င်းတို့ ဩဇာအာဏာလွှမ်းမိုးသည့်ဒေသတွင်းရှိ စစ်ဆေးရေးစခန်းများနှင့် နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်ရေးစခန်းများကို ပိတ်သိမ်းပေးခဲ့သည်။ မွန်ပြည်သစ်ပါတီ ၏ ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ်ဆိုင်ရာ လှုပ်ရှားသွားလာမှု ကန့်သတ်ပိတ်ပင်ခြင်းကြောင့် အချို့သောကျေးရွာများရှိဆိုင်များပိတ်သိမ်းခဲ့ရပြီး ကျေးရွာအတွင်းရှိပြည်သူများအနေဖြင့် ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းပြင်ပမှ အကြံပြုချက်များကို ရယူနိုင်ရန် အခက်အခဲများစွာဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပြီး ဒေသတွင်း စားဝတ်နေရေး ပြဿနာများ မရှောင်လွှဲနိုင်အောင် ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၏ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာနမှမွန်ပြည်သစ်ပါတီ၏မွန်အမျိုးသားကျန်းမာရေးကော်မတီ နှင့် ဒေသခံကျန်းမာရေးကော်မတီများမှ ကိုဗစ်လူနာများ လွှဲပြောင်းလက်ခံရေးကို လက်ခံခဲ့သည်။ ကျောက်ကြီး ဒေသဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု ကဲ့သို့ပင် ဤကဲ့သို့သော လွှဲပြောင်းမှုသဘောတူညီချက်သည် အစိုးရနှင့် မွန်ပြည်သစ်ပါတီအကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို ပြဆိုနိုင်သည့် တစ်ခုတည်းသော ခိုင်မာသည့်နမူနာဖြစ်သည်။

ဤကာလအတောအတွင်း မွန်ပြည်သစ်ပါတီ၏ မော်လမြိုင်ဆက်ဆံရေးရုံးသည် မြန်မာစစ်တပ်၏ အရှေ့တောင်တိုင်းစစ်ဌာနချုပ်နှင့် အစည်းအဝေး သုံးကြိမ်ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုများ ရှိနေပြီး ဆက်ဆံရေးမှာ ယေဘုယျအားဖြင့် အနည်းငယ် အပြုသဘောဆောင်သော်လည်း ကိုရိုနာ ဗိုင်းရပ်စ် တုန့်ပြန်ကာကွယ်ရေးနှင့် ပတ်သက်ပြီး မွန်ပြည်နယ်အစိုးရနှင့် ဆက်သွယ်ဆက်ဆံရန်မှာ အနည်းငယ် ခက်ခဲသည်ဟု မွန်ပြည်သစ်ပါတီမှ သုံးသပ်သည်။

3.5 မွန် - မော်လမြိုင် အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၏ တုန့်ပြန်ကာကွယ်ခြင်း

ကနဦး အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်း၏ တုန့်ပြန်ကာကွယ်မှုမှာ အချို့သော ဆိုရှယ်မီဒီယာဂရုများ ဖွဲ့စည်းခြင်း (အောက်တွင် ကြည့်ရှုရန်) နှင့် ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ်၏ အန္တရာယ် နှင့် မည်သို့ တုန့်ပြန်ကာကွယ် ရမည်တို့ကို ရှင်းလင်းတင်ပြထားသည့် လက်ကမ်းစာစောင်များ ဖြန့်ဝေခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။ ယခုအခါ တွင် မူ အတော်များများမှာ ရပ်တန့်သွားပြီ ဖြစ်သည်။

¹⁰ For further details and analysis of impacts on communities, see HURFOM (July 2020).

ရပ်ရွာလူမှု အသိုင်းအဝိုင်းများ၏ ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်မှု အခြေအနေအပေါ် နားလည်မှု နှင့် သင့်တော်သည့် တုန့်ပြန် ကာကွယ်မှုများ နည်းပါးခြင်း နှင့် ပတ်သက်၍ အရပ်ဖက်လူမှု အဖွဲ့အစည်းများမှ ကိုဗစ်-၁၉ ၏ သဘောသဘာဝနှင့် ဘေး အန္တရာယ်နှင့်ပတ်သက်ပြီး အစိုးရ၏အနည်းငယ်သောသတင်းအချက်အလက်မျှဝေမှုကို ဝေဖန်ခဲ့ကြသည်။ လူအတော်များများ မှ ကိုရိုနာ ဗိုင်းရပ်စ် ကူးစက်ရောဂါအား အဓိက ခြိမ်းခြောက်မှုအဖြစ် မယူဆတော့ခြင်းကို နှာခေါင်းစည်းများ မဝတ်ဆင် တော့ခြင်းဖြင့် ပြသကြသည်။

အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများအတွက် သင့်တော်သည့်/ပြင်ဆင်ထားသည့် တုန့်ပြန်ကာကွယ်မှုမှာ (၁) ကိုဗစ်ကူးစက်ရောဂါ များနှင့် ပတ်သက်ပြီး ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရာတွင် ကျန်းမာရေးစနစ်ကို အား ကောင်းလာစေရန်၊ (၂) ဗိုင်းရပ်စ်ကူးစက်မှု မသက် ရောက်သည့် နယ်မြေ/ဒေသအတွင်း ဝင်ထွက်သွားလာမှုပိတ်ပင်တားမြစ်ခြင်းအား ဖြေလျော့ပေးခြင်း (စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ဆောင်တာများကို ခွင့်ပြုပေးရန်)၊ (၃) ရပ်ရွာလူမှုပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် အသက်မွေးကျောင်းဆိုင်ရာ၊ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ နှင့် အိမ်တွင်းအကြမ်းဖက်မှုမြင့်တက်ခြင်း ဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများအား ရှာဖွေဖော်ထုတ်ရေး စီမံထားရန်တို့ ဖြစ်သည်။ ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ် ကူးစက်ရောဂါ အလွန်ကာလတွင် ဝင်ငွေနှိမ့်ကျခြင်း ပြဿနာ သည် အများပုဂ္ဂလိကနေသည့် အဓိကကျသည့် စိုးရိမ်မှုဖြစ်ပြီး လက်ရှိတည်ရှိနေသည့် ပြဿနာများဖြစ်သည့် တီဘီရောဂါကဲ့သို့သော သင့်လျော်သည့် ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု မရှိသေးသည့်အခြေအနေများနှင့်အတူ ဝင်ထွက်သွားလာမှု ပိတ်ပင် တားမြစ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် အိမ်တွင်းအကြမ်းဖက်မှုများ တိုးပွားလာခြင်းကဲ့သို့သော ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသည့် လူမှုရေးပြဿနာများလည်း ရှိနေသည်။ အဆိုပါ အခြေအနေများကြောင့် မွန်အရပ်ဖက်လူမှု အဖွဲ့အစည်းများ အနေဖြင့် ရပ်ရွာလူမှု အသိုင်းအဝိုင်း၏ အသိအမြင်ဖွင့်မှုဆိုင်ရာ လှုပ်ရှား ဆောင်ရွက်မှု အများအပြားကို ဦးဆောင် လုပ်ကိုင် လာသကဲ့သို့ နှင့် ထိခိုက်နစ်နာ လွယ်ဆုံးသောသူများနှင့် ဖယ်ကြည့်ခံရသော သူများအပေါ် စားနပ်ရိက္ခာအကူအညီနှင့် အခြားသော ကူညီထောက်ပံ့မှုများပေးခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်လာ ကြပါသည်။

“စားနပ်ရိက္ခာဖြန့်ဖြူးရေးအတွက်တော့ မိသားစုအားလုံးကို မထောက်ပံ့ပေးနိုင်ဘူး။ အဲဒီတော့ ဘယ်သူတွေက အထိခိုက် အနစ်နာလွယ်ဆုံးလဲ၊ အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီးအိမ်ထောင်ဦးစီးတဲ့ အိမ်ထောင်စုတွေပေါ့။ ဒါက တော်တော်ကိုခက်ခဲပါတယ်။ လူတော်တော်များများက အထောက်အပံ့ကို လိုချင်နေကြလို့ပဲဖြစ်ပါတယ်။” - မွန်အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းလုပ်သား

မွန်စံပြအရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းဖွံ့ဖြိုးရေးအသင်း နှင့် မွန်အမျိုးသမီးအဖွဲ့အစည်းတို့၏ ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ် တုန့်ပြန် ကာကွယ်ခြင်း

မွန်အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းအတော်များများအနေဖြင့် ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ်တုန့်ပြန်ကာကွယ်ရေး လုပ်ငန်းတွင် ဦးဆောင်မှု အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ခဲ့ကြပြီး ရပ်ရွာလူမှုအသိုင်းအဝိုင်းနှင့် လက်တွဲ ဆောင်ရွက် ခဲ့ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့အပြား (နှင့် ကျော် လွန်၍လည်း) မှာကဲ့သို့ပင် ဒေသခံ ပြည်သူ များသည် အစားအစာများနှင့် သတင်းအချက်အလက်များကို မျှဝေခဲ့ကြပြီး တစ်ခါတရံတွင်လည်း ပြင်ပမှအထောက်အပံ့အနည်းငယ်ဖြင့် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အပြန်အလှန် ကူညီထောက်ပံ့ခဲ့ကြသည်။ အဆိုပါ ဆောင်ရွက်ချက်များတွင် ငွေကြေးချေးငှားခြင်းပါဝင်ပြီး အလွတ် သဘောအနေဖြင့်ဆိုလျှင် မိသားစုဝင် ဆွေမျိုးများ အချင်းချင်း ချေးငှားပေးကြပြီး စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက်ဆိုလျှင် ငွေကြေးချေးငှားသူများထံမှ ချေးယူကြသည်။ မွန်အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်း (၂) ခု ဖြစ်သည့် မွန်စံပြအရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းဖွံ့ဖြိုးရေးအသင်း¹¹ နှင့် မွန်အမျိုးသမီး အဖွဲ့အစည်းတို့သည် ဤသုတေသနတွင် ပါဝင်ခဲ့ကြသည်။¹²

¹¹ The JCSDO is a local civil society organisation set up in 2012 with a vision to build up a peaceful, developed and sustained democratic society full of harmony and respect, encouraging communities to change their attitude toward democratic value and empower people' capability through education channel and building local human resources. It targets vulnerable local people: youth, farmers and women's not only leadership and management skills but also women's meaningful participation and achieving leading role. The JCSDO has partnership with various CSOs, and plans to report to state parliament and government at governance and especially rule of law to practice cooperation and collaboration with the government for the peace and democratisation transition.

¹² Mon women have been prominent in the peace process, particularly in relation to community development and education activities. The MWO is mainly focussed on women's participation in decision making and leadership roles, as well as women

Mon Women's Organisation staff and women group from Abaw village, Ye township preparing for food distribution

“ငွေကြေးချေးငှားခြင်းက အကောင်းရောအဆိုးရော အကျိုးဆက် နှစ်ခုလုံးဖြစ်နိုင်တယ်။ လက်ငင်း လိုအပ်ချက်တွေကို ဖြေရှင်းဖို့အကူအညီဖြစ်နိုင်သလို စီးပွားရေး ခက်ခဲတဲ့ အကျပ်အတည်းကာလမှာ ဆင်းရဲသားတွေအတွက် အကယ်၍ စားဝတ်နေရေးအတွက် ဝင်ငွေ ရရှိမှု မလုံလောက်တဲ့ အချိန်မှာဆိုရင် အကြွေးပြန်ဆပ်ရမယ်ဆိုရင် နှစ်ထပ်ကွမ်း ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကို ဖြစ်စေနိုင်ပါတယ်။” - မွန်အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းခေါင်းဆောင်

ကိုဗစ်-၁၉ မွန်အရေးပေါ်တုန့်ပြန်ကာကွယ်ရေးအဖွဲ့ ကို မွန်အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်း အတော်များများ ပါဝင်သည့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့အနေဖြင့် ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ထားပြီး ကမ္ဘာ့ ကုလသမဂ္ဂဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်း(UNDP) မှ ကူညီထောက်ပံ့မှုဖြင့် အခြေခံ လိုအပ်ချက်များ ဖြစ်သည့် အစားအစာ၊ နှာခေါင်းစည်း၊ ဆပ်ပြာ နှင့် လက်သန့်ဆေးရည်များကို ရပ်ရွာလူထုများဆီသို့ လှူဒါန်း ခဲ့ပြီး လက်ဆေးရန်၊ နှာခေါင်းစည်းဝတ်ရန် နှင့် လက်ဆေးရည်များ (ရနိုင်ပါက) အသုံးပြုရန်တို့ကို အမြင်ဖွင့်အသိပညာပေးခဲ့ကြသည်။ အချို့သော ရံပုံငွေများမှာ နိုင်ငံတကာ မွန်အသိုင်းအဝိုင်း မှ ပေးပို့ခြင်း ဖြစ်သည်။

မော်လမြိုင်ရှိ UNDP ရုံးမှ ဒေသခံအရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့်အတူ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက် ခဲ့သည်။ ထရီဘွယ် (နိုင်ငံတကာ အစိုးရမဟုတ်သည့်အဖွဲ့အစည်း) မှ ၎င်း၏မိတ်ဖက်များဖြစ်သည့် JCSDO, MWO စသည်တို့မှတစ်ဆင့် ကူညီထောက်ပံ့ခဲ့သည်။ UNFPA မှလည်း ကျားမအခြေပြု အကြမ်းဖက်မှု ကိစ္စရပ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ JCSDO မှတစ်ဆင့် ကူညီထောက်ပံ့ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ကြက်ခြေနီအသင်း၊ ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ဝန်ထမ်းမှလည်း လူပုဂ္ဂိုလ်အားဖြင့် နေ့စဉ် ကူညီ ထောက်ပံ့ပေးခဲ့ပြီး

participation in the peace process. The MWO, founded in 1988, has helped to develop space for female empowerment and agency by assisting women to access legal clinics, and following-up on individual cases particularly with local NMSP authorities - demonstrating the influence of MWO in the Mon nationalist community, despite some underlying tensions with the NMSP. Another area where MWO have supported community empowerment and widening democratic participation is voter education, together with Mon Youth Educator Organisation for the upcoming 2020 election.

အထူးသဖြင့် အသွားအလာကန့်သတ်စောင့်ကြည့်သည့် နေရာများတွင် ဖြစ်သည်။ UN Habitat မှလည်း မွန်အရပ်ဖက် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၏ ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ် တုန့်ပြန်ကာကွယ်ရေး လုပ်ငန်းများကို ကူညီထောက်ပံ့ခဲ့သည်။

"အချို့ အမျိုးသမီးတွေဟာ ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ်တုန့်ပြန်ကာကွယ်ရေးမှာ အဓိပ္ပါယ်ရှိတဲ့ ပါဝင်မှု အခွင့်အရေးကို ရကြတယ်။ ဆိုလိုတာက ဆုံးဖြတ်ချက် ချတဲ့နေရာ၊ အကြံဉာဏ်ပေးတဲ့နေရာမှာ နဲ့ လုပ်ငန်းတွေကို တက်တက်ကြွကြွ လုပ်ဆောင်တဲ့နေရာတွေမှာ ပါဝင်ဖို့အခွင့်အရေးရခဲ့ကြတာ ဖြစ်တယ်။"

...

"တချို့ရွာတွေမှာ ဒေသခံအုပ်စုလေးတွေက နာခေါင်းစည်းတပ်ဖို့ စည်းကမ်းလေးတွေကို ထုတ်ပြန် ထားပြီး အဲဒါတွေကို မလိုက်နာရင် အပြစ်ပေးတယ်။ လူအများရှေ့မှာ လေ့ကျင့်ခန်း လုပ်ခိုင်း တာမျိုးပေါ့။ ဒါပေမယ့် အဲဒါတွေကို အစောပိုင်းအချိန်တွေတုန်းကပဲ လုပ်ခဲ့ကြတာဖြစ်တယ်။ တစ်နေ့ မှာ ဒေသခံတက်ကြွလှုပ်ရှားသူတစ်ယောက်က နာခေါင်းစည်း မဝတ်ထားတဲ့ မိန်းကလေး တစ်ယောက်ကို ရပ်ခိုင်းတော့ အဲဒီကောင်မလေးလည်း စက်ဘီးပေါ်ကနေ မတော်တဆ လဲကျသွား ခဲ့ပြီး အဲဒီမှာ သူတို့က ရဲခေါ်တော့တာပဲ။ အဲဒီနောက်ပိုင်းတော့ လုပ်နေတဲ့သူတွေလည်း နာခေါင်းစည်း မဝတ်ရင်လည်း ဘာမှ အရေးမယူတော့ပါဘူး။" - မွန်အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းလုပ်သား

"လူတွေက ကူးစက်ရောဂါကို အစပိုင်းမှာဘဲ ကြောက်ခဲ့ကြတာဖြစ်တယ်။ တစ်လလောက်ကြာတော့ လူတွေက မကြောက်ကြတော့ဘူး။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ရောဂါက သူတို့နေတဲ့နေရာမှာ မရှိဘူးလေ။ ရွာသားတွေကတော့ ဒီကပ်ရောဂါက သူတို့ရွာမှာ ဘယ်တော့မှဖြစ်လာမှာမဟုတ်ဖူးလို့ပဲ ယုံကြည်ကြတယ်။" - ကျေးရွာကျန်းမာရေးလုပ်သား

4 စကားဝိုင်းအတွက် မေးခွန်းများ

- ပြည်သူ့ကျန်းမာရေး သတင်းစကား - သွားလာရ ခက်ခဲပြီး ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားရာဒေသရှိ ပြည်သူများ အနေဖြင့် ကူးစက်ကပ်ရောဂါ၏ အန္တရာယ်ကို တုန့်ပြန်ကာကွယ်ရန် အကောင်းဆုံးနည်းလမ်းမှာ မည်သည့် အရာဖြစ်မည်နည်း။ ဆင်းရဲပြီး နေထိုင်စရာနေရာ အကန့်အသတ်ဖြင့် ရှိနေသည့် လူမှု ဝန်းကျင်ရှိ ပြည်သူများအနေဖြင့် အသွားအလာကန့်သတ်မှု စည်းကမ်းများကို လိုက်လျောညီထွေ ဖြစ်စေရန် မည်သို့ ပြုလုပ်မည်နည်း။
- ဝင်ငွေလျော့ကျမှုကို စီမံခန့်ခွဲနိုင်ရန်အတွက် ပြည်သူများအနေဖြင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှု များကို မည်သို့ ရယူနိုင်မည်နည်း။ အစိုးရနှင့် အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၏ အခန်းကဏ္ဍ နှင့် ငွေကြေးချေးငှားပေးသူများမှ အသိအမြင်ဖွင့်မှု အကူအညီများ ပေးအပ်မှုအပေါ် သတင်း အချက် အလက်များ ပေးရန် လိုအပ်သကဲ့သို့ ကြီးထွားလာသည့် အကြွေးနှံနှစ်မှု အကျိုးသက်ရောက်မှု ကိုလည်း အသိပေးရန် လိုအပ်သည်။
- ရည်မှန်းသည့်အကူအညီ - အကူအညီများအား အလိုအပ်ဆုံးသောသူများ (အကဲဖြတ် ဆန်းစစ်ချက်များအပေါ် အခြေခံပြီး) ကို အရင်ဦးဆုံး ထောက်ပံ့ပေးသင့်ပါသလား သို့မဟုတ် ကွဲပြားမှုများ မဖြစ်စေပဲ စည်းလုံးညီညွတ်မှု နှင့် သဟဇာတဖြစ်မှု စသည် အကူအညီပေးရေးစံနှုန်းများကို အထောက်အပံ့ဖြစ်စေလျက် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းတစ်ရပ် လုံးရှိ ပြည်သူများအားလုံးကို အထောက်အပံ့ပေးခြင်းက ပို၍ ကောင်းမည်လား။
- နိုင်ငံတကာရှိ မွန် နှင့် ကရင် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများမှ ကိုရိုနာဗိုင်းရပ် တုန့်ပြန်ကာကွယ်ရေးနှင့် ပတ်သက်ပြီး မည်သည့် အခန်းကဏ္ဍမှ လုပ်ဆောင်မည်နည်း - ဥပမာ - ရံပုံငွေရှာဖွေပေးခြင်း။ (စီးပွားရေးအခြေအနေများကြောင့် ထိုင်းနိုင်ငံသို့ ရွှေ့ပြောင်းအခြေချရခြင်း နှင့်/သို့မဟုတ် ပို၍ဝေးသော ဥရောပနှင့် မြောက်အမေရိကဆီသို့ ဒုက္ခသည်များအနေဖြင့် သွားရောက် အခြေချနေထိုင်ရခြင်း)
- မတူညီသည့် အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများအကြား၊ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်း များနှင့် အရပ်ဖက် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများအကြား နှင့် အစိုးရနှင့် အရပ်ဖက် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ နှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများအကြား ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှုကို အားပေးမြှင့်တင်ရန် မည်သို့ ဆောင်ရွက်နိုင်မည်နည်း။
- ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် (မြို့နယ်အဆင့် အပါအဝင်) တွင် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အဆင့် ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ် တုန့်ပြန်ကာကွယ်ရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းစင်္ကြန် ထားရှိရန် လိုအပ်ပါသလား။